

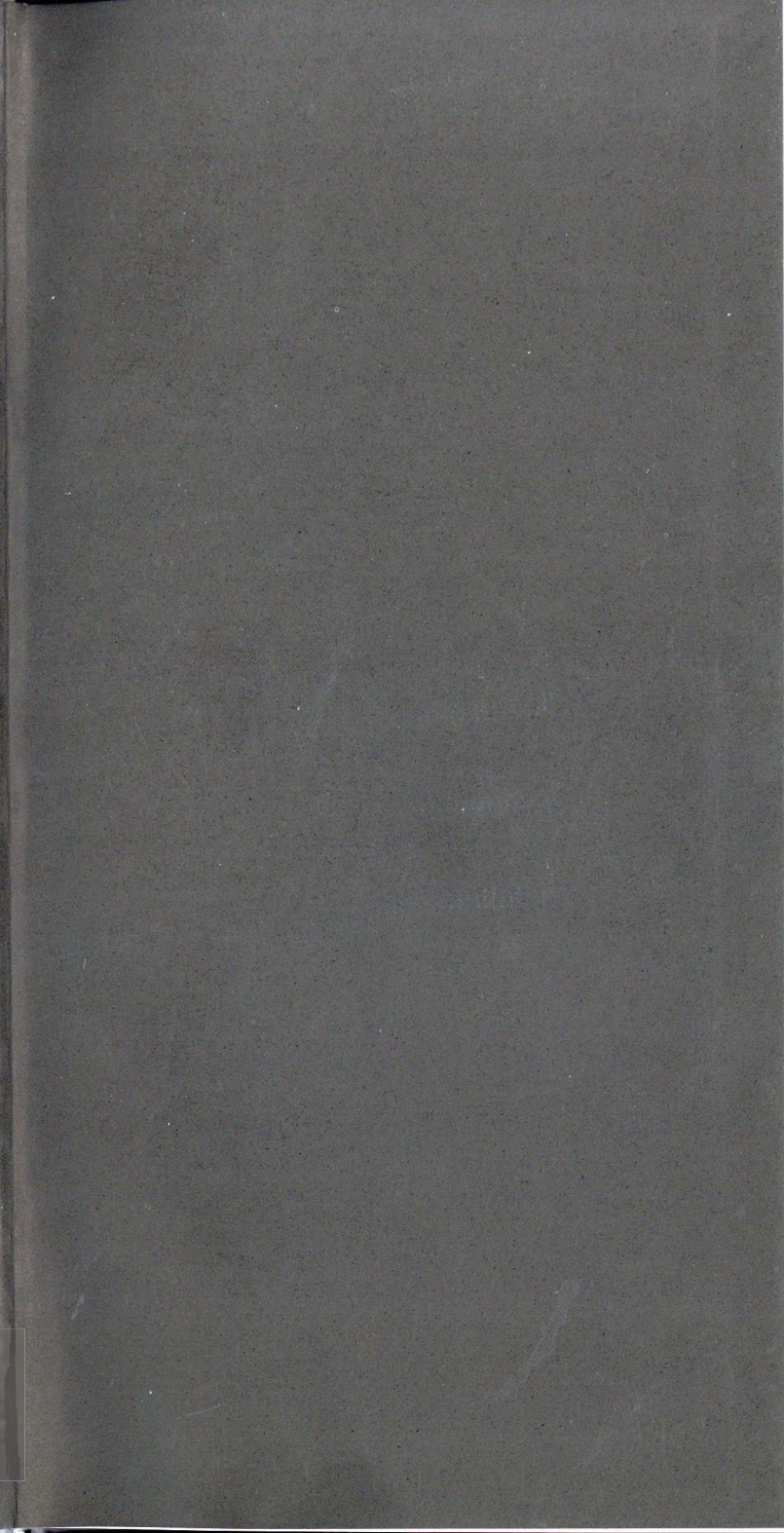
Награда
Десанка
Максимовић

Радмила Лазић

Срце
мећ
зубима

Изабране
и нове
песме

Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека Србије
Српска књижевна задруга

Награда

Десанка

Максимовић

Десанка Максимовић
Народна београдска Српкиња
Српска књижевна заједница

Београд
2002

Награда
Десанка Максимовић
10
Радмила Лазић
2003.

Радмила Лазих

Срце међ зубима

Изабране и нове песме

Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека Србије
Српска књижевна задруга

Београд
2003.

TO JE TO

КУЋА

Док тебе имамо
Имамо и свој сан засигурно
На твом тавану
Као гљива расте наше детињство
С вечери
Ти се у нас као доброта враћаш
Док замишљамо звезде
Како као труло воће падају по теби
Ти у подруму у тами својој
Чуваш мале авети
Наш први страх
Једина светиљко у оронулом пејзажу
Којој се увек враћамо
Као себи.

ПОВРАТАК

Зар смо били овде
Ови отисци чији су
На нашем прагу
Овај пејзаж
Ко је гледао
Кроз наш прозор
Ова лампа
Коме је светлела
Из ноћи у ноћ
Кроз ова врата
Ко је крочио у сан
Зар смо били овде
Када смо могли отићи.

ТИШИНА

Бескрајна је ружа
Коју прећуткујеш
И од које много очекујемо
Успемо ли
Да је за врат ухватимо
Најречитије ће замирисати
Свест о нама
И свест о теби
Загледана у нас
Оком лудака
Бескрајна је ружа
Коју прећуткујеш
Намерно и непотребно.

ОДЛАЗАК

Све смо напустили
Собе
Кревете
Столове
Мека јутра
Топле хлебове
Бајке и дрвореде
Одлазећи
Пратило нас је
Само једно око
Као мрља на столњаку
Наш живот.

ПРАВО СТАЊЕ СТВАРИ

Част 1. Основни појмови
Овај закон,
Овај закон,
Овај закон и закон.

Овај закон, закон, закон,
Овај закон,
Овај је законски закон,
Овај је законски закон,
Овај закон.

Овај закон,
Овај закон,
Овај законски закон.

Овај закон,
Овај законски закон и законски закон,
Овај законски закон.

ВЕЛИКО СПРЕМАЊЕ

Настаје велико спремање.
Свуда завирујем,
Све померам,
Претражујем и премештам.

Чистим, перем, ветрим.
Гланцам оно
Што је изгубило сјај,
Што је одиграло своје
Избацујем.

Једно вешам,
Друго скидам,
Свему укидам престо.

У себи
Великим замахом све решавам,
Као да одсецам руже.

ПОСЕТА

Овде седим
Али зар се може тако рећи
Кад моја душа
Километре прелази.

Ево је
На прозор налакћена
У твоју собу гледа
Провирује
Увлачи се
И преко пута тебе
Седа.

Ништа се није променило
Исти распоред
Предмета и бора.

Преко стола
Преко књига, папира
Према теби се пружа
Разлива.

Осећаш ли њен дах
Све ближи
По рукама
По лицу
И у себи.

ЧЕКАЊЕ

По истоименој графици Соње Ламут

Топот и лавеж
Нећеш чути
Пенелопо
Удар вратница
Удар је твога била
Чекрк, мешалица, ветрењача
У стиснутој шапи
У ноздрвама
У слепоочницама.

Новорођенче на сметлишту
Твоја је дрхтава рука
На домаку лампе
Зажарене
Ноћ од пелина свлачи
Рукавице
Баца их
На сводове и лукове.

Кушање је у ваздуху
Привид, пустињски песак
Нераспознатљива позадина
Слика ти лице
Чело.

То чело
Донкихотско
У капцима
У наборима ноћног огртача
У пуштеној коси
Оно је што говори:

Јачај
Ноћна опатице
Или главу загњури у крило
Ноћ је стална рубрика
Читај је
Јаучи.

ПРАВО СТАЊЕ СТВАРИ

ПОДЕЛА УЛОГА

Носим шешир
Пелерину
И чизме
Идем преко
Трга San Marco
Као преко сваког другог трга.

Лагано идем.

Овде су голубови
Шта друго лепрша
И слеће на моју мисао
Прострту.

Свом својом
Црном ширином
Између стопала бр. 38
И косе тицијан црвене.

Једноставно
Некако идем.

И знам
Носим шешир
Пелерину
Чизме
И окрећем се
Од свега
Боље речено
Промичем
Доцртавајући се.

ОФЕЛИЈИН МОНОЛОГ

Отворим ли очи
Испод муља и водених цветова
Хоћу ли те угледати
Како седиш
Као пчела на Платоновој усни
Са мојим ципелицама у наручју
И са срцем што скакуће
Унаоколо
По обали
По вечитој.

ПОДЕЛА УЛОГА

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

WORLDWIDE WOODWORK

ЛИЧНЕ ЗАПОВЕСТИ

1. Не уздиши и не плачи над свескама поезије.
2. Не очекуј ни лоше вести ни обећане сласти,
3. Гледај из себе као да гледаш кроз многе прозоре.
4. Не тумачи, описуј.
5. Уредно слажи искуства, успомене, мртваце.
6. Са предмета, речи и са живих створава скини и заштитне маске и завоје.
7. Не закључавај своју шкрињицу – срце,
8. Изађи из каде, покажи тело – језик.
9. Унутрашњост своју положи на хирушки сто.
10. Даноноћно заливај биљчицу – себе.

РЕМБО У ТЕНИС-ПАТИКАМА

Прилазим са пешкирима
Да увијем твоје младо тело
Купано у оштрим водама.
Бришем ти
Ноге, руке, лице.
Од путева,
И свиле.

Бришем ти
Утробу, срце, плућа.
Од ноћи,
Од мрака,
Од тмице.

Да заспиш
Као после љубави.

А када устанеш рећи ћеш:
К врагу с мојим јадом,
Обућеш тенис – патике
И отпочети нову игру.

Ти си на сервису.
С друге стране свет.

КОНЦЕРТ С. ПЛАТ

Копитом, шапом, репом
Пребираш
По блату, песку, снегу

Можданицом
Забрављеним уснама
Кожом растегнутом
Над океаном
Ослушкујеш
То море испод
Лајаву светину

Брујиш
И сама

Концертираш
Пред публиком
Сестара, хирурга и анестетичара
Потхрањујеш коначну дијагнозу

Одлазиш Невидљивом
Лупкајући
Високим потпетицама.

БАШТОВАН ВИТМЕН

1855.

1856.

1860.

1867.

1871.

1872.

1876.

1881.

1882.

1884.

1889.

1892.

Године

Посејао је

The Leaves of Grass,

Као прави баштован

С оториноларинголошким погледом.

Затим је чизме обесио

О небески клин,

И после дужег одлагања легао

И заспао.

1977. године

Буди се у дну Македонје,

Између нас двоје.

Неуредан, чулав,

Као ноћ присан.

ЕЗРИ ПАУНДУ

*Боље су и лажи од класика
У новој верзији!*

Не подносим пребројавање мртвих.
Не подносим блејање светине.
Не подносим војничке чизме.
Не подносим цичу зиму.

Ни криви торањ у Пизи,
Ни челични кавез,
Ни тебе разјареног јарца.
Ни болницу Св. Елизабете.

Ни заблуде ни факта.

Још мање подносим
Твој декадентни дремеж,

Док вртлари, чистачи нужника,
И астролози,
Хоћу рећи: елегичари,
Сладокусци и метафизичари,
Бирају садржаје
За своје мешине и вреће.

Да би потомцима оставили
Достојније пробавне продукте.

ПОНАВЉАЊЕ СЦЕНЕ

Кажем: да!
И климам главом.

Да, кажем
И климам главом.

Одговарам
На хиљадугодишња питања

Човеку
Који седи преко пута мене.

Одакле знам овог човека?

ОЧЕКУЈУЋИ РУЖНЕ ВЕСТИ

Још безброј пута рећи ћеш
Добар дан и довиђења.
Још безброј пута
Очекујући ружне вести
Отвараћеш и затвараћеш прозоре,
Врата,
И чинити друге
Аутоматске радње,
Шетајући горе – доле.
Још безброј пута ћеш
Устати и лећи,
У многим градовима,
У непознатим собама,
У тесним креветима,
Очекујући ружне вести.
Још безброј пута
Изговорићеш
Радујем се,
Радујем.

20 СТИХОВА О РАДОВАЊУ

Радује ме поглед унатраг

Сова са очима из шумске мркине

Јелен истрчао на пропланак

Чамац што сече воду

Талас одбачен од морског гребена

Шуштаво лишће под ногама

Жарач којим растерујем пепео

И одећа крај кревета

Као са наранџи скинута кора

И буђење крај драгог тела

И песма која је завијање вукова

И песма која је јутро на прозорима

И мале жишке испод пепела

Трг Ст. Аугустина и оних двоје

Што се виде кроз стакло кафеа

Као кроз воду што се таласа

Како седе једно наспрам другог

Са срцима стиснутим

И згужваним као марамице

У дну џепова.

ВОЛЕТИ

Волим твоје седе власи
И сваку твоју бору.
Твој реуматизам и кашљуцање,
Подрхтавање твојих руку
Док прелиставају странице
Новина и књига,
Или ми додирују косу.
Волим их док устима приносе
Шољу са чајем,
И када мирују у крилу,
Или милују пса крај ногу.
Такође волим и твоје ноге
У кућним патикама
Скупљене једну уз другу,
И док се споро вуку волим их
По тепиху и по лишћу,
Као што се годинама вуку у мени.
И твој глас дрхтав волим
Док ми се обраћа сећајући се,
Или док ми скреће пажњу
На неки стих.
И твоје мутне очи волим
Док жмиркају и док ме гледају,
И твоје наочари на пола носа,
И твоју вештачку вилицу у чаши
Волим,
Већ сада,
Много година унапред.

ПРИЗОР С ЛАВОМ

Из мојих шума изронивши,
Тапкајући шапама,
Гривом тресући,
Протегао се у мени
Са својих 186 cm.

Пажљиво разгледајући
Околину,
Издигнуте главе,
Наћуљених ушију,
Раширених ноздрва,
Затегнутих тетива,
Сав претворен у чула.

Спреман на скок.
Као један из низа
Архајских лавова
На Делосу,
Што гледају у рушевине
Храмова и ризница,
Отворених чељусти
(или уста).

КАДА ТРЕБА ПОДРЕЗАТИ И ОЧИСТИТИ НОКТЕ

1975. године

Упознах неколико људи
Који ми у долазећим годинама
Постадоше пријатељи.

Трен пре тога,
Купих у робној-кући
Кожну футролицу
Са маказама,
Турпијама,
Пинцетама,
Разним ножићима...
Углавном справицама
За подрезивање и чишћење ноктију.

За негу руку,

Које ћу им касније пружити
Чисте и умивене,

Као што су штенад
Тек изашла из мајчине утробе
Олизана њеним језиком
Спремна

За утиске и живот,
За човечју руку,
И цокулу у ребро.

ПИСМО ДЕГРАДИРАНОМ СЕНАТОРУ - КАЛИГУЛИНОМ КОЊУ ИНЦИТАТУСУ

Поштовани сенаторе,
Велике ствари дешавају се мимо свих правила.
Ипак, ко би се надао таквој промени
Ти који си имао бити конзул
Поново у штали.

Тако је то кад не мењаш ћуд
А мењаш владаре
(најпре она будала Калигула
а сада наивчина Клаудије)

Па ниси Ти издао Империју
Па ниси Ти ни Брут, ни Касије Хереја.

Али ко би се снашао у толиком клању.

Знам, неће ти одговарати
Тај амбијент и та атмосфера
Рзање и њискање животиња
Амонијак
Ћубре

Недостајаће ти неки детаљи
Слонова кост и фреске
Собари и лакеји
Мада
*Пре те може посрамити лакеј
Него и сам краљ.*

Ето
Тиберије Клаудије Цезар Август Германик
Оставља ти твој красни реп

Оставља ти твоју другарицу Пенелопу
Да заједно кушате Историју и зоб.
На ногама је читав Сенат
Одлазиш
Као прави ат
Гипким кораком
Подизући красни реп.

БУЋЕЊЕ ЈОВАНКЕ ОРЛЕАНКЕ ИЛИ ЈА СЕ БУДИ(М)

Ако сам била Јелена Тројанска заборавила сам и
Троју и Грчку.

Ако сам била Марија Стјуарт заборавила сам себе на
губилишту.

Ако сам учествовала у рвачким такмичењима, у лову,

Ако сам говорила у римском форуму,

Бранила клијентелу по судовима,

Ако сам се купала у јавним купатилима,

Продавала китице мака и перунике по тржницима.

Ако сам служила за забаву господи Атињанима

Заборавила сам.

Ако сам шетала испод маслина,

Ако сам газила по пиринчаном пољу,

Ако сам свлачила столу, ако сам облачила хитон,

Заборавила сам.

Само док гледам то небо над Руаном

Препознајем његове закрвављене очи.

Мора да сам то ја горела на ломачи

Оне 1431. године.

ГДЕ САМ

У лакованим ципелицама поезије нисам

У поклон-пакетићу свезаном

Машницом Поезије нисам

Иако сам у Ноћи

Марљивој Ученици-смрти

Ушивам порубе

Њених безбројних подсукњи

Једна-по-једна поклапају ме

Шуштећи

Уууууујааааа

Уууујаааааааааааааааа

Провирујем.

1980. година

КАКО САМ

Као да ме 16 црнаца
У носиљци болесну носе
Пустаром,
На великим и ознојеним плећима.
И као да ме сунце данима
Пржи и пече,
Тако јаучем,

(узнем ли Рембоов пример).

Тако јаучем,
Као да прстима својих руку
Стежем врат Поезије.

НОЋНИ РАЗГОВОРИ

АУТОПОРТРЕТ

Не певам.
Не плешем.
Као да сам у короти.

Са главом на шинама,
Са очима-срнама
Бдим.

Као утуљена лампа
У кућици крај друма,
Којим нико не пролази.

Ципеле моје као кочије
Пред вратима стоје.
Заливају их кише,
Затрпавају снегови,
Године – лист по лист.

Од прозора не мичем.

Као кобилица њушку заривам
У јасле-душу.

Ја, тридесетпетогодишња жена.

ЖАЛ ЗА НЕПОЗНАТИМ

О, тумарања,
О, слепи колосеци.
О, Душе, непознатих улица
И завејаних предграђа,

Где си?

Као трамвај по шинама
Клопарам и клатим се,
Од – До.
Знан правац, знане станице,
Тачан ред вожње –

Не веселе ме.

О, вејавице и мећаве,
О, снежни наноси,
Док у мени борависте
Могла је туда и звер проћи,
Оставити траг,

И човек је могао направити пртину.

Шине се тад не црнеше у целцу
Немилосрдно праве,

И гареж ме не упрља.

БОЖЈИ СТВОР

Не мичем.
Опружена лежим.
Као на плочнику
Смрсканих шапа згажена мачка.

Само ноге видим што крај мене пролазе,
И крајеве капута и хаљина
Њихових власника.
Нико да се сагне и хукне ми у ране.

Зима је. Снег.
И без руку је свако.

Да сам згужвани папир
Или марамица у нечијем џепу,
Шћућурену
Додиривали би ме прсти у пребирању,
Стискали у грчу.

Овако – Божји створ,
Лижем и тањир
И проливено млеко,

И ципелу љубљеног.

ПРАЊЕ РУКУ

Уради то тако
Да не буде трага,
Као да скидаш кржаве мрље
Са руку.

Да би наново помиловале
Косу оне која је ту
Да миловање прими.

ОГЛЕДНИ МАТЕРИЈАЛ

О,
Тако меки и свиласти,
Као заклани зечеви
Између ногу леже,
Експериментални узорци
Госпођа и госпођица.

Пољски и домаћи мишеви.
Заморчад и кунићи.
У нашим кадама и креветима
Огледне животињице,
Ошурени прасићи.
Као војска у биваку
Испружени леже,
Љубавни експонати,
Уморни богови – мушке пише.
Дремају,
Спуштених ушију псићи,
Младунчад и слепићи.

Висибабе,
Глисте и гусенице,
Кувани пужеви и пужеви голаћи
После опита скврчени леже.

О, наше заставе на пола копља.
О, наши покисли трибуни.
О, наши месни одресци.
О, О!

ЖАБАЦ

Спљоштен и раскречен.
Зелен.
Са штиклом у срцу
Лежиш на плочнику
На којем те оставих
Неки сат раније, живахног,
И спремног на причу:
„Драга... итд.“

Доста је било
Крекетања и брчкања
У барицама метафора.

Сад мало лези мртав.

ПСАЛАМ

Благословена машина за прање веша, посуђа...
И остали кућни апарати у исправном стању.
Водовод и канализација. Уредна столица.

Градски саобраћај и Г-ђа чистоћа
Благословени киша и ветар,
Занатлије, таксисти, трговци. Новац.
Јавна купатила и Народне кухиње.
Вртлари и видари мојих дражи. Гробари.

Све што је на услузи – благословено
Устима, нози, руци. Земљи.

Благословени покварени телефони,
Изгубљене адресе, пронађени кишобрани.
Благословени бивши пријатељи и овдашњи
Непријатељи. Дужни и сужњи. И ти,
Мој драгане, моја Еуридико.

Благословени они спортови
Који ми не пођоше за руком,
И друштвене игре које не научих.
Благословене неприпитомљене животиње,
Птице излетеле из кавеза, празни кавези,
И ти срце моје – испражњени дућану.
Све оскудице и несташнице благословене
Што ми подаристе своје минуте и сате,

Да замишљам и гатам
Као Циганка на сред друма,
За сваку реч залажући свих 56 kg.
Меса на костима.

ЛИРИКА

Лижеш ме као крава,
Твоја сам беба.
Кроз твоја уста пала на земљу,
Цептећи од хладноће
И кричећи као галеб.

Слину и крв
Са мене језиком скидаш,
На ноге ме усправљаш.

Тешко ми виме дајеш,
Речи у млазевима.
Кукутин сок.

Па како сад да причам
Бајке и скаске.

НОВА МУЗА

Са машинцом и у сокницама,
Обливена сузама и пољупцима
Беше,
Пре него што ти открише
Бутине и подвезице.

Ни мадона ни куртизана.
Суђеница,
Тек крочила у живот
Са гоблена и вињета.

Сад се као мува-зунзара смуцаш
По конференцијским салама,
По бироима за незапослене –
По новим тржницима и кланицама.

Иза реза, уместо иза балдахина,
Дрхтиш.

Вучеш се по предграђима,
Спаваш по свратиштима
Што воњају на краткотрајна драгања.
На секс неупрљан љубављу.

Уместо да снатриш
Опрљена језом и сновима,
Уместо да копитом удараш из подсвести.

Гледаш viseће вртове мужјака,
Шириш ноге као ластавица крила,
Пред оним што срче и сриче, у ноћном разговору,
Тело твоје пртљаг чари истрошених,

Високоуважаваним римама
И глумљеним оргазмима.

Уместо да те као свећу-паљеницу
Пронесе мрачним улицама,
И да кроз безгрешна уста поново рађаш,
Будзашто дајеш своју раницу.

ЧЕТВОРОНОШКЕ

Кажи да је бело – и црно и бело.
Па си редом – и кукољ и пелин.
Бело – изнутра и споља,
Отежалог завежљаја – твога тела.

Кажи да је бело:
Оно што се кува горе,
Оно што крчка доле.
Ионако ћеш и казан
Као сопствени тањир олизати.

Кажи да је бело:
И кад врана гакне,
И кад гавран на кров слети.
Рај и пакао, и све овоземаљско.
Колективна сиса, колективно јаје.

Кажи – бело,
Пођи за руљом и стадом
Певушећи песмице из читанке.
Удео личног смањи,
Лакше ће ти бити кад будеш издисао.

Буди спреман – казуј да је бело:
И дању и ноћу, Богу и Пилату,
И овдашњем брату.
Увек сит, увек у ерекцији,
Следбениче нове религије –

Ходај на све четири.

ЛОВАЧКА ПРИЧА

Зеко, хеј зеко, где си?
Извири , гласни се!

Прогутаће те мрак – ноћца тамна,
Ласица ил твор.

Кад-тад растргнуће те
Вучје племе.

Ако се не даш мојој причи
Појешће те твој створитељ – страх.

Јазбина је нужни смештај,
Хајде искочи, срце моје,

Затрепери, залупај!

Једини живи створе
Међ мртвом природом
И школским облачићима домовине.

ИСТО

ЕЛЕГИЈА I

Пролазе годишња доба,
Као таљиге друмом.
Крај прозора седим,
Са рукама спуштеним у крило.

Тугу сам већ одњихала
И у запећак живот одложила.

Давно је опао бехар
И све је воће поједено.
Она јабука, сагњила на земљи,
Посестрима је мени.

Лишће добија мртвачке пеге,
Пада, по земљи се слаже.
Прави постељу за мене.

Небо бледи
Као хаљина на мени.
Зима ће.

Јеле ће опет бити гиздаве невесте.
Магла ће око куће да обмотава
Своје чипке и велове,
Ал само ћу ја чекати младожењу -
Као и свих зима раније.
Ево га, кроз прозор долази -
Месец-женик.
Оче, благослови!

ПО-КРОВ

Дрхтим као под велом,
Пред будућим и незнаним –
Телом.

Под зимским медведом –
Шапа спуштених
На по-кров.
Са њушком уз окно.
Дахом уз дах.

Без загрљаја.

ЦРНИ СЕ НОЋ

Круне се трошне звезде
И вије се небо нада мном
Као барјак

Црни се ноћ,
И брег,
И бор.

Самотно сам село
У којем се лампа жари.

Довољно,
Осуђеној на живот.

КУЋНИ РАДОВИ

Емили Дикинсон

У дну собе,
У кућном ћошку,

Као печурке по шуми
Скупљам речи.

Пребирам
Јестиве и отровне,
У оставу слажем.

Кушају их они што су као ја
И они од друге сорте.

Ал нико се не облизује,
Нити се когод савија од болова.

Само се мени скупише усне,
Као да једох трњине и кисељак.

Више пута волах заувек.

МОРЕ

Бројим твоје наборе
Ал бојим се твога рукохвата.
Могоао би ме кудгод одвући,
Где никог не бих знала.

Блага многа можебити
Тако сам прокоцкала;
Алге, звезде, шкољке...
И којешта још.

Ал шта ако ме не приме
У одаје твоји двори?

Ако ме таласи испљусну
На обалу,
Као после буре, плиме –
Празне флаше, конзерве,
Комаде мртве рибе.

ЕЛЕГИЈА II

На мој бивши живот пепео пада,
Све мање назирем куће, стабла.
Кроз густу маглу ходим,
Нигде дима из димњака,
Душу да склоним.

Кроз мртав град корачам.

Срећем људе – сабласти –
Мимоилазимо се,
Као да нам се никада
Нису такла тела,
Срели погледи,
Из руку нам јели псићи.

Мртво срце – мртво птиче,
На прашњавом друму лежи –
Њиме не пролази нико више.

ЉУБЉЕНИ МОЈИ

Како су се само лепо по мени распоредили!
Распрострли. Једни као покошени, други као
После косидбе прилегли. Уснули.
Љубљени моји, никада покопани!
Плутају по мени
Као у формалину мртвачнице.
Они живахнији брчкају се
Као у бањском купалишту.

Напуних четрдесет година а још не научих
Да сваки мртац раку заслужи.
Пуштам их да тумарају по мени као утваре –
Пипкају, куцкају штапом као слепци.

Још верују да је могуће нешто изменити, померити,
Вратити – дићи се из мртвих.

Само онај са ручицама опуштеним низ тело
Као у Веласкезових инфаткиња –
Лежи. Ничему се не опире.
Црн и натруо од мојих суза
Као од кише пањ.

Потребна су само два-три замаху лопатом.
Два-три замаху – која не чиним.

ЖЕНСКО ПИСМО

Нећу да будем послушна и кротка,
Мазна као мачка, привржена као псето;
Са стомаком до зуба,
Са рукама у тесту,
Са лицем од брашна,
Са срцем-угљеном,
И његовом руком на мојој задњици.

Нећу да будем заставица-добродошлица
На његовом кућном прагу.
Ни змија чуваркућа под тим прагом,
Ни змија, ни Ева, из приче о Постању.

Нећу да ходам између врата и прозора,
Да послушкујем и разабирам
Корак од ноћних шума.
Нећу да пратим оловно померање казаљки,
Ни падање звезда –
Да би се он пијан заглибио у мене као слон.

Нећу да будем уденута гоблен-бодом
У породичну слику:
Крај камина с клупчићима деце,
У врту с кучићима деце.

Па ја, као хлад-дрво,
Па ја, као зимски пејзаж.
Статуета под снегом,
У венчаници с наборима и воланима
Одлетећу у небо.
Алелуја! Алелуја!
Нећу младожењу.

Хоћу седу косу,
Хоћу грбу и котарицу,
Па да кренем у шуму,
Да берем јагоде
И скупљам суварке.

Да је већ све за мном,
И осмех оног младића
Тада тако драг
И ничим замењив.

1988/89

МОЛИТВА ЗА БЛИЖЊЕГ

Господе, иако ниси овде,
Сврати поглед –
Бар само на час,
И погледај овог мушкарца
Што седи овде
И ломи се у срцу
Као трска у пасу.

Учини да разликује:
Покажи му прстом,
Стави му под ноге,
И под усне.

Као што птици дајеш крила,
Овци руно а пшеници клас –
Њему дај душу,
Као што је расцветан гај

У високо подне:
Кад све стоји
И листак не мрда.
Само се чује по која бубица
И зуј пчела.

Услиши!
Нек буде безбрижан
Човек овај што овде лежи,
Као оборен храст.

Нек буде дечак са праћком
Ил момче са пашњака
Што млеко пије из козјег вимена,
И добрим људима назива –
Добар дан.

ЗЕМНО ШТИВО

По Марини Цветајевој

1.

Боса – ничим огрнута,
Кроз трње – преко стрњика,
Земно штиво – срицала сам –
Без целова.

Бездомна – туге свештеница,
Мокар рубац – цедила сам –
Понад зденца-срца.

У студи туђих груди,
У очима најрођенијег туђина –
Цептала сам као јасика.

С модрицама – тушта и тма,
Јадиковке сам везла – плела,
И појала жал.

Сркала сам пелин,
И тулила – грла плам.
Грлица је гугутала – узаман.

Њиву – непрегледну
Немилице сам сејала – жњела,
И сама покошена – пожњевена.

Похарана: сестра – ћерка.
Мати – упокојена.
У слани стуб претворена.

2.

Таласи и буре. Олује.

Снегови – грудве.

Вољена – вољени.

Сметови – међе.

Цветови –

Увели – светови.

Умукле – креје.

Нутрино – пусто поље:

Све се збило!

Кише – пљускови,

Косе Марије Магдалене.

Мрави – кртице – вране

Позобале – појеле,

Марине, Радмиле...

ИСТОРИЈА МЕЛАНХОЛИЈЕ

Изгнана из Раја,
Изашла из Ада,
Побегла са губилишта.

Марија безгрешна,
Марина неутешна,
Марта опоменута.

Сузна смрека,
Смоква без рода,
Старица од четрдесет лета –

Јунакиња мојих песама.

Кап мастила што кануло је
У срце моје,
Римује се Божје.

А љубав – Јудин пољубац,
Брише надланицом.
Баш као и ја.

ЕЛЕГИЈА III

Дани се моји топе као снег.
Као песак кроз прсте пустих
Да исцуре.

Ветар их разнесе као брашно
И вејавице снег.
Распрши их као перје –
Одлепршаше ливадом маслаци.
Ко да их скупи?!

Просуше се као ситниш
Из шупљих џепова.
Проћердах их као Циганин на вашару,
Последњу пару – све што имам –
Све моје имање – све дане.
С божјом милошћу нешто дадох
И просјакињи на углу.

Истресох их кроз прозор као мрве,
Са столњака на коме ручах обилно –
Одабрана и проверена јела,
Да их голубови и врапци позобљу.

Ал још остаде огризака и костију.
Но, немадох ни пса ни мачку.

ПИСМО ПРИЈАТЕЉУ

Умирем свакодневно,
Без сузе у туђем оку
И без грумена о сандук.

Никога још моја смрт
Није затекла у кревету,
Ничију руку зауставила
При испијању чаше.
Никога пресрела на путу.

Нико још
У лакованим ципелама
Не загази за мноме у иловачу.

Нестајем са ињем.
Топим се са снегом.
Венем са кукуреком.

Мало шта ту могу:
Уста-на-уста,
Исписивање стихова.

ΠΡΙЧЕ И ДРУГЕ ΠΕCΜΕ

Δεν είναι ομορφότερο από τον ήλιο
 Τόση ελπίδα. Είναι ομορφότερο
 Ομορφότερο. Γρηγορέ, ο κρυστάλλος
 Γρηγορέ ομορφότερο.

Εάν είναι ομορφότερο από τον ήλιο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο.

Αν είναι ομορφότερο, Γρηγορέ ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο

Εάν είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο
 Είναι ομορφότερο. Είναι ομορφότερο

ТАУТОЛОГИЈА

Данима ничег се не прихватам.
Зурим у празно. Нигде живе душе.
Цича зима. Порцелан и кристал.
Ултрамарин ишчезо.

Ово нису Томи, нити сам ја Овидије.
А опет, ћушнут сам у ово,
Не од своје воље.

Предуго трајем. Превише бринем.
Побо сам заставу у самоћу.
Изашао бих, прошетао до обале
Да је друго доба.
Гледао у воду. Мућнуо главом.
Али брда око мене леже.
Леже брда као сите краве.
Мирна. Непомична.
А и каква би била?

Све је против мене.
Не надам се ничему.
Замишљено је ишчилело као румен,
Као црта... као било шта на обзору.
Прихваћено тоне са каменом
Окаченим ми о врат.
Ничег вредног поезије!
Или управо то је:
Веиштина нежних наплаћивања.
Неразумно је било шта да учиним,
А неразумно је једино могуће.

Никад ми није ишло
Дићи се до живота с помишљу на вечност –
Ту наћи мек диван.
А и тих неколико тобож узвишених трена
Испод тамног мастила и хладног неба –
Кочопере се као петлићи на буњишту,
А сваки им нож може пререзати гркљан.

*Прошлост не може до краја
Да се углави у сећање
Неопходна јој је будућност.*
А будућности, зар не,
Потребни су бољи дани;
Од ових што као сасушено грожђе
Висе на чокотима исто тако сасушеним:
Ни птицама, ни људима мили.

Узнемирава ме толико тога,
Јер, још толико тога имам
Иза грудне кости,
Ал да пружим немам коме.
Многи су наши најдражи нестали
Под земљу ил у друге земље.
Шта ја тражим овде –
Заборављен од људи
Занемарен од државе?!

Друго је време, кажеш.
Зар временом зовеш, ово блебетање,
Ово точење крви и неимање –
У нељубави надметање?!
Невољан је свако на жртву.

Приврженост је изношен капут.
Носи га ко мора. И ко уме.
Тек понеки двоножац. На пример: ја.
Али коме да будем Ахилеј?

(било би то лепо искушење, је л да?)
Мада радо бих био и Патрокло –
Тек тад би ми срце било на месту!

Касно открих да су Љубав и Издаја
Сестре близнакиње,
Варљива Сласт и податна Част.
А да је надметање за лепотом
Тек хеленска ујдурма:
Да вечно жудимо а да жуђено
Не примамо у загрљај.

Године ме ничему нису научиле;
Стоје поређане као књиге на полици,
Доступне листању, свачијем погледу,
И прашини.
Утуви, зрелост је илузија,
Умишљање много тога.
Најчешће иметак без покрића.

Као и речи, речи... које слушах;
Удевали су ми их у уши
Као у вазу струкове ђурђевка,
Миришљаве данас, сутра већ полусвеле.

Ипак, *сневање се није похабало сазнавањем*
Још хоћу да сам жељен и жељан.

Не желим да заборавим ко сам
Шта је горело у мени.
Иако, чиних се расут
По туђим креветима и душама –
Сладострашће ме није истопило
Као коцку шећера. Срце ми се топи
Међ сопственим прстима –
Не стижем га принети усни.

Зажелех се грожђа. Сочних пуцади.
Модрине и праха. И вилиног коњица праха.
Уздаха општих места.
Још хоћу да гледам и видим
Жуте бокоре јагорчевина
А не да их у пролазу газим.
И ласта бих да ме опрљи у ниском лету.
Удисај збиљског то бих хтео постићи.
Хоћу да ми прија, да ме успављује
Све што ме сада узнемирава:
Вести с берзе, вести из домовине.
Иако домовина ми је под ногама,
А соли и шећера за сада имам –
У остави, у стиховима.
Зар много желим?

И, вреди ли ичему ово упињање,
Ово копрцање налик неписању –
Реци ми Ти, што ме преврћеш
И претураш као столове у храму
Претрпане новцима, ћинђувама,
И другим разним ђаконијама?
Зашто не учиниш још један мали напор
И не сасушиш ме једним јединим погледом,
Као ону смокву без рода
Крај пута којим си пролазио,
И којим можда опет некад прођеш.

Или ме бар научи да се вежбам у радости
Док гледам смрзле ружичњаке и зимске звезде –
Што напољу, што у мени.

ЈЕЗИК

*Био си моја отаџбина, јер је
Понестало друге.*

Часлав Милош

На обалама Пацифика. У врховима Алпа.
На европским плочницима.
Где год освануо, понет или теран;
Собом. Музом. Или, влашћу.
Било да газиш крунице маслачка или снег.
Да ти кораци премеравају пешчано жало,
Или улице, уздуж и попреко –
Успори ход.

И, погнут ил узносећи се ка нама
Који животаримо у другом поретку и крају.
У лоју и салу. Ил кожури само –
Изговарај речи,

Које си слушао по трговима и крај узглавља.
И оне које си пљувао на папир
И у лице. Пајацима и Нечастивом.

Једну за другом понављај речи
Народа на вашарима и под вешалима.
Мрсне од наде. Пресне од очаја.
Сабласне илузије.

И док их будеш тако изговарао сам
Надјачавајући морске таласе и заборав;
Чућеш гласове покајања и опраштања,
Звона са јутрења и она за узбуну,
Псећи лавез, трамвајске шине, грмљавину –
Мишје грицкање бившег тебе.

Далеке усне осетићеш на својим уснама,
Мекоту љубљеног трбуха уз свој трбух,
Укус суза са сопственог јастука.
Кост у грлу!

Малу железничку станицу
И неког ко не окрећући се улази у воз –
Носећи твоје кофере и твоје име –
Видећеш у свакој речи коју будеш срицао
По метроима и тржницама туђег живота.

Биће то твоја Итака –
То у себи изговорено и оно мрморено у браду –
Речи нанизане у бројаницу,
Све док се не оспу као земља под ногама
Онога коме је било забрањено свако освртање.

1985/98

У „САН ПЈЕТРУ“ ЈОСИФА БРОДСКОГ

Седим у „Сан Пјетру“ Јосифа Бродског.

Већ данима чекам

Да се дигну магличаста испарења.

Да се разиђу као копрена са очију.

Да могу да кажем: Ко однето руком!

И продужим даље.

Али куд год погледам

И што год дотакнем: хладно и влажно.

Дани се развлаче као тесто.

Не знам куд да се денем. А и немам куд.

Дух ми се као мачка мота око ногу.

И он би топлију собу. Криво.

Све се овде слегло. Читав живот

Саздан од забрана, недаћа и немоћи.

Своје рођено лице препознајем

Тек у пропламсају свеће

Што се огледа у прозору.

И оно је некако искривљено. Туђе.

Старије него што је упамћено.

Ако га дотакнем напипаћу боре,

Огрубелу кожу, чекиње ретке и седе.

Учинићу то кришом

Док су други забављени картама и пићем,

Дискусијом: шта би ваљало чинити...

Ил прећи одмах на „бело“.

Придружујем им се тек пошто схватим

Да и није било неког избора,

У овој забити у којој сам се изненада обрео

И сам са собом неочекивано срео.

Када схватим да нас двојица и нисмо неко друштво;

Размењујемо непријатне погледе, слабо проговарамо,
Само нам се мичу усне као у „немом“.

Оћуткујемо и прећуткујемо истине

До којих смо некад држали:

Да се вреди за њих заложити, жртвовати...

А испало је: тја! Боље је и не освртати се.

Јер, и ако се осврнеш мало шта ћеш спазити

За чим ће ти срце закуцати. Заиграти.

Чак и лик оне жене, у коју си знао да пиљиш

Сатима, док она говори, говори...

А ти је као слушаш

А молиш бога да те ништа не пита.

Јер, не би знао: ни ко, ни шта, ни чему...

Сад те и она чини равнодушним.

И нема тог бола чини ти се

Који би ти бар табане покренуо.

Ни сећања на лепоту. Ничег.

Све се слило и цури низ стакло премазано маглом.

И ти све мање видиш и разазнајеш

Јесу ли то твоје сузе или је дошао Потоп.

Али ни то те много не узбуђује.

Јер, срце ти је ионако као кувана цвекла располућено.

Па где би. И коме?

ФОТОГРАФИЈА

Видео сам твоју фотографију
Од пре двадесет година.
Међу многим фотографијама
Препознао сам тебе;
Ону коју нисам знао,
Какву те никада
Нисам видео.

Нешто те је донело пред мене
И бацило ту на сто,
Као јаребицу.
Лежала си преда мном
Устрељена камером.
Заустављена у времену.
У већењу.
Осујећена у дисању.
У покрету.
Немоћна да ишта учиниш:
Да склониш прамен косе са чела,
Да смириш ветар
Који ти напахњује хаљину.

Ниси знала,
Ниси ни слутила,
Да ћеш једног дана иста таква,
Каква си била тог трена,
Лежати под мојим очима
Непомична. Непромењена.

Била си усправна
Као млада стабљика.
Ноге и руке су ти штрчале
Попут младица шибља.

Ниси знала шта ћеш с њима,
Или ти није било до сликања.
Била си ведре,
Ал некако одсутна.
Као да си била задихана.
Можда си управо дотрчала
Са љубавног састанка,
Или си на њега тек пошла.

Ништа нисам знао
О тренуцима пре тог часа,
Ни о оним што уследише после...
А и тебе садашњу да питам,
Ко зна да л би се сетила,
Или, да ли би ми рекла.
Ах, како су тужна
Непозната постојања,
И како су лепа
Јер су недоступна.

Била си слатки плен
Објективом ухваћен.
Хаљина је лепршала
Око твог мршаваг тела.
Ставио сам руку,
Да ветар не дуне јаче
И дигне ти хаљину на главу.
Да се не постидиш – туђинка,
Пред овдашњим човеком
Који те гледа жудно.

Длан ми је забридео,
Као да сам додирнуо
Врућу плотну.
Ти беше врела.
Да л од тога што си трчала –
Јер било је лето.

Што си била узбуђена –
Јер ја те гледам,
Ил што си била погођена?

Тек, лежала си смирена. Влажна.
Да ли си била ознојена
Или је то био мој длан?
Била си још топла,
Као да ти је последњи трзај
Тек прошао телом,
А до малочас си дрхтурила,
Лепршало је твоје меко перје
Јаребице моја мртва –

Зашто плачеш?

НАУК

Не може се рећи да је у годинама.
У извесним годинама свакако јесте.
Ни млада ни стара.
Тело као да јој је до јуче било крхко.
Сад је као дугогодишње јабуково стабло:
Нит рађа, нит је за потпалу.
Осим ситних борица око очију
Других готово да и нема. Ипак,
Као да јој се баш на лицу читају године;
Забринутост? Патња? Нечег је ту вишак.
Или, нешто ту недостаје. Радост? Можда љубав?
Или је то зато што је ја гледам младим очима.

Каже, она је са тим завршила.
Жели да остатак живота проведе у миру.
Без драма и потреса: „Чега ту има лошег?“
У двехиљадитој ће у пензију. И то ће ускоро.
Живеће, каже, на селу у кућици-брвнари.
„Тамо где некада беше виноград.“
Живеће сама. Пред кућом имаће пса,
Можда неколико кокошака, и певца –
„Свакако, да весело кукуриче.“
Имаће и баштицу са две-три леје, не више;
За кромпир, лук, целер...
Засадиће и неко дрво-воћку, ако поживи.
Можда баш вишњу, иако их не једе.
Ал воли њихов цвет кад заснежи у пролеће.
Толико за сада жели.

Али, видео сам једне вечери код ње. у књизи
Подвучено оловком: „Једна од тајни наука јесте
Бити спреман да се прими све. Да ли је то
И једна од тајни живота?“

Гледао сам је док је говорила.
Не, није одвећ привлачна,
Али има нечег допадљивог
У начину на који седи, хода. Иако,
Не може се рећи, одвећ женствено.
Говори као да ређа стихове.
Гестикулира рукама. Када то схвати
Брзо их спушта у крило.
Ипак, не бих рекао да је мој тип.
Уосталом, између нас је туце година.

Ипак, десило се када се сагла
Да промени плочу (грамофон беше на поду);
Имала је косу невешто скупљену
У некакву пунђу, и ја стојећи ту –
Близу ње, угледах њен голи врат.
Кошуља или туника
(то што је већ имала на себи)
При сагињању се повуче уназад,
Неочекивано остављајући цео врат
Откривен мом погледу. Био је лако свијен.
Кожа је била танка и чини се глатка,
Готово прозирна, растегнута на низу пршљенова
Који су се спуштали наниже, даље и дубље,
Недоступни мом погледу.
Био је то исти врат као у толико девојака
Које љубих раније.
И умало се не сагнух да учиним исто.
Било је то фино месташце за свачије усне.

Али она се дигла ништа не слутећи,
И ја у том оклевању пропустих прилику
Да проверим шта за њу значе
Оних неколико подвучених редака у књизи.

ДОБАР ПОЧЕТАК РЕЧЕНИЦЕ

Ту, где си намеравала да држиш пса
Али ниси се још била одлучила за расу.
Ту, где си хтела да направиш стаклену башту
Са невенима и лалама,
И желела када се пробудиш
Да под прозором угледаш белу брезу.
Ту, где се сунце стално премешта овде-тамо,
Као да га мори несаница.
Ту, где увек дува промаја
И најмањи ветар припија ти хаљину уз бутине.

Ту, где гола истрчаваш да обесиш или скинеш
пешкир.
Ту, где си читаво лето знојна седела у плетеној
столици
Чекајући ме као окаснело годишње доба.
Ту, где си једном опсовала. Једном разбила чашу.
Једном ме стисла својим ногама.
Ту, где си решила да ни због кога више нећеш
заплакати,
И да поезију никад нећеш оставити –
Зато што је сви остављају...

Ту, где ноћ никад није стизала
Јер је хиљаде свећа горело са неба и из четврти –
Као на рођенданској торти или на богослужењу.
Ту, где сам ти рекао да имаш све што ја волим:
Марију Калас, Каруза...

Ту, где си ми раскопчала кошуљу и подметнула усне.
Ту, где сам био лако освојив.
Ту си рекла: доста ми је да сам јака, да сам јака
Зато што су други слаби. Хоћу да сам слаба и ја.
Ту, где си написала: Волела бих да сам за тебе расла.

Ту, на врху свих брегова. На оној тачки
Где се ништа не тражи, све подразумева,
А ништа не прашта.
Ту, где си мислила да завежеш свог пса
Обрео сам се ја.
Само, шта ме то спречава да залајем
И завртим репом, ни сам не знам.

ПАРАЛЕЛНА ПЕСМА

Франкфурт на Мајни, ил то беше Варшава?
Гледао сам рушевине града на разгледници.
Стајала је на њеној полици за књиге.
Она је стајала крај мене –
Подсећајући ме, или опомињући
На сличне рушевине у себи.
Пар стотина километара од нас
Рушили су један другом градове
Блиски народи.

Ко зна на колико се још места
Дешавао сличан поредак ствари.
Имагинарни градови и градови наших руку
Рушили су се као куле од карата.

Древни митови, религије, историја,
Учене књиге – ничему нас нису научили.
Свуд су лежале крхотине,
Преда мном такође.
Ни једну нисам такоа. Дигао.

Ни њу тако блиску. Тако ломну.
Не дирнух. Не додирнух.
Ни прстом. А камоли усном.
Не прихватих је за надланицу.
А сламала се преда мном.
Урушавала се у себе саму као водопад.
Прскала као стакло.

Био сам сведок. Да ли и учесник?
Са рукама у џеповима.
Ту, на једином ми датом месту

Где се само једним јединим покретом
Диже град из пепела
Ал не мрднух. Ништа не учиних.

Стајао сам прилично усправан,
У испегланом летњем оделу.
Питала се сигурно – чијом руком?
Рекло би се човечан. Ил само пожељан?
Таквог ме је видела.

Да, стајаш на том неизбежном месту
Какво се роди изненада.
Да све подели на две поле. Или, боје.
На кривце и недужне. На злочинце и жртве.
А који сам ја био, или тек постајао –
Није тешко погодити.
Иако моја рука не учини ништа.
Или, баш зато.

БРАК

Никад се није удала.
Никад пожелела мужа.
Каква је предност, питала се, живот удвоје
На рачун овог краљевства;
У крилу баршунастог сутона
Док ћукове и зрикавце ослушкује,
У љуљашци ноћи, на таласима
Снова и жеља док се успављује,
Јутром док гледа магличаста испарења
Над пучином ил пољем –
Био би сувишан још један пар очију.
Било би сувишно било чије присуство
– реметило илузију могућег.

А делити недаће,
Није ли тек то сувишно, непотребно.
Из сопственог понора викати:
„Дај уже“ или „Скачи“.
Каква вајда гацати заједничко благо!

Па онда, то бесмислено трење
Једно о друго,
У пристојним временским размацама,
Да се не поквари просек
Од једном недељно.
Овако може да бира, с ким, и колико.
Или, да се сама задовољава,
Да се љуби бескрајно.

Брачна митологија подразумева Исто.
Истог Бога – исто тело.
За вернике и безбожнике исти образац:

Грех-кајање-опроштај.
За специјалне прилике специјалан речник:
„Драга... драги... “ и „Ми... ми... “.
„Од тога боле уши“ – рећи ће
Тајна љубав кришом. Она је знала:
То се љубав само поштапа.
Конзервира се срце, до следеће прилике.

Важност заједнице
Римовала је са лажношћу.
Ниједан од парова које је знала
Није давао довољно ваљан разлог за супротно,
Каткад је и сама суделовала у томе.
Лакоћа са којом су лагали једно друго
Била је равна лажној уметности –
Багатела продавана по скупој цени
На пијацама и вашарима брачних тезги.

Ко год је хтео могао је ту опстати.
Временом чула отупе,
Страхови се умноже, јер напољу:
Вечна је ноћ и дана више нема.
Затицала их је умољчане
У умољчаним фотељама
Како муке своје грле –
Не питајући се за разлог.
Постајали су део покућства, намештаја.
Срастали, као још једна кврга
На породичном стаблу.

Све сам то имала и изгубила
И никад нисам опет пожелела, рецитује.
Купус у каци, заметак у телу
И самоћа у саксије пресађена.
Распродаје, лицитације, трампе...

Сад киша пада, пада и ништа не спира.
Све сласти и сви болови, и сећање – ту су,
У њеном пулсу откуцавају,
Као што откуцава градски сат
На тргу у поноћ.
И ништа није истинитије сад
Од лепоте плачних окана
У којима одраз свој тражи и налази:
Ни царева кћи ни Пепељуга.

1995.

МАЈКА

По Гвендолин Брукс

Не сазнах никада шта сте били,
Дечак или девојчица,
Јер ни увојке, ни очи,
Ни место између ногу –
Не видех вам никада.
И не питах се о томе до сада, признајем,
Јер не размишљах о вама као о некоме
Ко ће се смејати, плакати или срицати: ма-ма.
Бејасте у мојој утроби као и све остало
Што је постојало без великих питања,
Али што постојати и није морало.
Као нешто што се појело, посркало,
А није подразумевало поглед који не прашта.

Немојте помислити да се правдам или да тужим,
Тако одлучих. Кајње је траљав посао,
Погађате: задовољна сам, тако се може рећи,
Док се уморна враћам кући,
Што ме тамо не чекају:
Никакво цвиљење, разбијена колена,
И питања на која немам одговора.
Знам, ни ручице испружене, ни умилан поглед.
Али ни кућног љубимца шапе,
Ни постављен сто, ни постављен осмех.
Уз остала радовања и ових се одрекох лако.
Што не окусиш никад ти неће недостајати –
Могао би бити наук.

Тачно је, нисам вас замишљала,
Што значи ни желела.
А могло је бити другачије,
Да сам вас видела да ми трчите у сусрет,
Да сте кијали, кашљали...

Да сте дали гласа од себе.
Сада бисте били Он или Она, или обоје.
Са именом и презименом,
Можда већ и са неким занимањем или досијеом.
Он би играо фудбал или крао аутомобиле,
А она би вероватно била заљубљена и патила,
Због кривих ногу или због дугог носа.
У просеку таква су деца,
Зашто би са вама било друкчије?!
Ах, толико сте имали могућности
За сузе, за непроспаване ноћи
И за бескрајне радости.
Али, није вам се дало.
У погрешној се утроби зачесте.

Не дадох вам да одрастете.
А могли сте имати моје мане, врлине, белеге.
И свакако неки постотак Њега – вашег оца,
Кога вам тако немилосрдно одузех
Не питајући за мишљење ни вас ни њега.
Од њега сте могли да наследите
Ножни палац или бушманско дупе.
Ох, толико пута слушах оне бесмислице:
„Има шаку на Њега“ или „Домали му је на Оца“.
Долазило ми је да викнем: а кита,
Да ли је и она исте величине?
Заиста, има ту нечег сувишног.
Нечег што не прима стомак. Макар се радило
И о нечем тако важном: о етикети очинства!
Мени то није било потребно, признајем вам.
Био ми је потребан љубавник и имала сам га.

Он вам узео оца, не поричем.
Желела сам: секс, секс, и секс –
Тада сам то звала љубав.
И никакав ми заматак није био потребан,
Још мање муж, ваш Отац.

Заиста,
Мало шта сам могла од њега да вам пожелим.
Изузев, можда, меморију,
Мада и она беше сумњиве каквоће:
Да шибне посред лица, да зачепи губицу –
Да заборавите и рођено име!
Могли сте имати ништа од нас обоје –
То би за вас било најбоље.
Јер и од мене шта сам могла да пожелим
Да наследите, осим:
Чврстих груди и чврсте задњице.
Можда, поузданост?!
Мада видите, ни она не беше извесна,
Показах то, зар не, на вашем примеру.

Не, не правдам се.
Ни једног тренутка не помислих
Шта би за вас било боље: постојати или не?
Ако и постављах то питање,
Постављах га искључиво због себе.
И увек је тако.
Лаж је дечице, ако вам кажу друкчије.
Рађате се мање-више случајно.
Мање-више што тако треба.
Зато што то сви чине,
И, кад се већ зачело...
Рађате се због Њега или Ње.
Ређе због обоје.
Да задржите Њега
Или да Њу сачувате од самоће,
Узмемо ли у разматрање женско питање:
Женице су ту непогрешиве!
Не бејах од те сорте.
Самоћа ми је била потребна
Да савладам тешко градиво илузија и могућег;
Без метафора, без сласних придева и без вас.

Имам ли грижу, не запиткујте ме
Ви малени из другогa света,
Не могу да вам потврдно одговорим.
Па ипак, када помислим да негде постојите
И да можда, тапкате својим босим ножицама
Кроз високу и мокру траву,
Бојим се да се не прехладите.
Ако је тако шта могуће у Рају,
Где сигурно припадате.

1995/96

ДРУГА, БАЛАДА

1.

Ни по чему посебна.
Као хиљаде девојака њених година.
Дугонога. Дуговрата. Самопоуздана.
На штиклама. Са цигаретом у устима.
У петнаестој дефлорисана.
Издржавана од родитеља.

Ни по чему различита.
Као толико девојака
Што жаморе по феојсеима факултета.
Чаврљају,
О новим сандалама ил новом дечку.
Увече и до пред зору
Уз цин тоник ил кока-колу,
Витке хризантеме и ружини пупољци.
А онда, са руком каквог мушкарца
Преко рамена – у ноћ...
Спавање до подне,
Па све испочетка.

Ни по чему различита.
Слична толикима, све до оног тренутка
Када налети на твог човека.
Сасвим обична, не нарочита. Не наочита.
Све док је не обгрли рука мога човека.
Између хиљаде истих од њега одабрана
Ни по чему посебна постаје никоме слична.

2.

До јуче девојка из суседства.
Данас већ „мала куја“
Што се дочепала његовог шлица,
Док ја држах састављена колена
И раширене прсте
На диркама машине за куцање.
Д-мол, Д-мол... мој је ритам
Досадан и преспор,
За тог дечка прерано остарелог
Потребан је вути,
Ил нешто жешће, неизвесније,
Од буђења у пицами на штрафте
Крај мене – мирне паучине.

Њему трба да се пење, да се вере.
Њему требају високи Алпи,
Њему треба твој Венерин брег –
Зар не душо, зар не Нике?!
Његова се глава као главица мака
Помала међ твојим чађавим бутинама,
Глатким као катарке бродике
Што се препустила морским валовима –
Да је носе, да је дижу, да је бацају.
Знам, пропињеш се као ждребица,
И ја бејох таква.

Ал љубав је aqua alta.
Вода што плави, вода што носи
И гиздаве јахте и перушке-барке,
Чамце као старе разваљене ципеле
Гондоле као мртвачке сандуке.
Слушај, ти си паметна цура,
Не дај се, превари га с првим!
Љубакај се унаоколо.
Учини што ја не учиних:
Застани му као коштица у грлу,
Коју ћу извадити прстима својих руку.

ПРЕЉУБНИЧКА БАЛАДА

Нигде сам. С тобом сам.
Опонашам живот. Још једном. Још једном.
Скинула сам хаљину. Срце сам оставила на прагу.

Мушкарци желе спремну жену
Коју могу одмах поседовати, каже Бодријар.
Свака шовинистичка свиња добије што заслужије,
Зар не? Ти имаш мене сад,
Голу попут кокошије шије из супермаркета.
Па, хајде, отопи ме. Стави ме на ватру.
Супица ће бити јестива.
Тањир пун до руба. Биће и „још“ ако треба.
Срчи ме ал тако да останем цела. Смртна сам
И ничија. Горим као индијски штапић.
Засјам. Замиришем. Згаснем.
У свакој речи – скинутом небу. И у себи.

Као из бившег живота поље белих рада
Тако крхко сламам се,
На сунцем застртом поду,
Ту крај отвореног прозора.
Хаљине твоје жене висе празне
Као страшила за птице.
Неколико мене стало би у сваку од њих.
Могла бих да замахујем крилима као слепи миш,
Ако коју обучем.
Могла бих ноћу да ударам о прозоре.
Док крај ње лежиш да ти се објављујем.
Да ти ударам у срце. Да тучем као Биг Бен.
Уместо да сузе пуштам низ прозоре,
Да гргољим низ олуке. Као сад. Као јуче.

Између мојих стопала виси растегнуто небо
Избледело као испрано рубље сиромаша.
То ме тера на плач. То или нешто друго.
„Кажи да ме волиш. Кажи да ме волиш“ –
Мада знам, с тим се не рачуна.
Ал треба ми ваздуха.
Љубав је козја стазица,
Да се узверем треба ми више од жеље,
Нешто стварније. Режањ твога срца.
„Дај да загризем. Дај да загризем“
Твоје срце није Рајска јабука,
Прогледати нећу.
Истина, мачје сам слепа.
А такве бацају у воду. У воду,
У првобитну ноћ.

Хоћу те сад. Сад је заувек.
Сад се ближим горко-слатком плоду
Невина попут неба, зачети нећу –
Родићу се изнова. Ружичаста. И бесмртна.
Ја бићу прворођена. Ти од мога ребра.
Моја је орфејска лира. Опеваћу што хоћу.
И звук својих потпетица у одласку
Из твога живота.

УРУШАВАЊЕ

Шта је остало од тебе:

Оплата, креч, зидови што се круне,

Напрсле греде?

Под који не може да издржи

Моју тежину: стопала, нутрину?

Крцкаш и шкрипиш – јечиш,

При сваком мом покрету.

Опрости не уем да ходам на прстима.

Не уем да ходам на рукама,

Да дубим на глави.

Да лебдим и лепршам

Потребно је више од крила –

Да се одвојим од тела.

Признајем, тапкам у месту, али не задуго.

Од змијског сам сока

И кад милим жалац бацам.

Надахњује ме боја твога лица:

Боја упрљаног зида, лоше опраног веша.

Хоћеш тањирић млека?

Али нема више, нема!

Нема куће. Нема крова – одувала сам га.

Одувала твоју рукотворину,

Твоје ремек-дело љубави и чаробњаштва,

Дизано – спуштано по твојој мери –

Као сечиво над мојом главом.

Сад је и последњи цреп спао,

Скљокао ти се на главу – одрубљену.

И ја небо видим – обћану земљу,

Ал тражити те тамо нећу.

„ЗИМА ЈЕДНОГ ЛАВА“

Доњи веш, клонули пипак,
И покоја перушка заноћиле коке
Његовим јутром царују.
Сву ноћ је уз туђу кожу хркао,
Тобож самотњак.

Сунце пиљи у прозор,
Она у њега,
Поднадула и крмељива,
Устрепталог стидног места.
Њени отежали гроздови
Испали из комбинезона
Ударају га по лицу.

Он не отвара очи.
Гнојни чир у њему кљуца:
Отишла је Она! Отишла је Она!
Као вилин коњиц преко реке
И душа из тела – његова Муза.
За чим и за ким, сад да посегне?
На прстима њен прах још има.
Беше то давно и беше то јуче.
А сад?

Срећом зна дневни ред:
Кафа, новине, цигарете.
Па шетња, ручак, дремка, ТВ.
Ал кад падне вече
Ко на сто болесник у наркози,
Куд да се дене?
Некад: кафана, друштво, алкохол,
И фуфица летњи пљусак.
Сад ни то више није утеха.

Можда да се одвезе до „Крста“,
До оне што га нутка
Пићем и јелом,
И за његове јадиковке
Отвара уши као колена,
Да се као врећа спусти у фотељу,
А она да му клечећи раскопча панталоне.
Али, куд год да крене
Чир у њему кљуца:
Шта ли ради Она?

Слаже ли слова у елeгију или скаску,
Или прикрива болесно место
У нечијем загрљају?
Мумла цар без царевине,
Пребира љубавне угарке по недрима,
Затеже чаршаве, пере посуђе...
Исправља слике на зиду,
У себи.

1985.

МАЛИ КОМАД НА ВИЛИЈАМСОВУ ТЕМУ

Валови снега,
Као леје нарциса
Изниклог у недоба.
Мраз штирка гране дрвећа,
Месечина се просипа по њима,
Вири, кроз прозор улази у кућу,
У којој склупчана као мачка,
У тугу увијена дрема – Она.

Свуд је хладно, у сваком кутку
(не вреди да проверавамо),
И срце јој је као смрзнута
Вилијамсова шљива из хладњака.

Све је учинила да остане сама,
Користила је сва умећа,
При том је увек патила
Као да је остављена.

Па шта би сад хтела?!

С времена на време,
Као на пример вечерас,
Она би нешто топло
Да се свије око њеног тела.
Или да је покрије,
Као малу леју снег.

Али на кога да рачуна?
Или, на кога да пристане?
Њега се одрекла –
Онога што у једној другој песми

Сада рида и јеца,
Лије сузе – шугавог срца.

Дакле, Њега се одрекла,
И Његових алхемијских рецепата:
„Треба да ме волиш тако
Да када се ја опечем
Ти да се тргнеш“, и слично.

Ослушкује.
Снег шкрипи под нечијим ногама.
Не, ипак не жели да ико закуца.

И шта ће сад Она,
Док из лежећег положаја
Прати месец како се диже
Као застава на јарболу?
Треба ли да устане и да отпева химну?
И чију? У чију част?
И ко је ту победник: Она или месец?
На истом су: сами – сваки на своме!

Одлучује, пустиће грамофон до краја
И заиграће као лудакиња.
А сутра већ,
Стаће на високе потпетице
И црвенијом бојом накарминисаће усне.

А у наручје неког другог драгог,
Као у плински штедњак,
Спустиће главу.

ТАМО, ОВДЕ

Острвце до кога никада не допливах,
Нит доплових.

Острвце на које никада не крочих –
Мишљах биће времена.

Не тако удаљено,
Рекло би се на дохват,
Гледасмо са обале, са спруда
И заставши.

Увек при повратку са плаже,
Данима док год ту борависмо.

Јегуље, ракови, лењост,
Чак и загрљаји – наизменичан мени!
Само је оно било стално, непромењено;
Титрало на сунчевој измаглици –
Чекало укотвљено,
Мамећ на не одвећ велику авантуру.

Усхићен његовом лепотом
Једног предвечерја ти га назва
Некаквим литерарним именом,
Којег сада не могу да се сетим.
И све се заврши на томе.
Одосмо у журби.
Шта беше разлог, ко би сад то знао?!

И годинама потом
Док се дависмо у забораву
Оно је израњало из ничијих вода,
Из плавозеленог. Недирнуто.
Из гнезда галебова и змија,
И затони, и пусте плаже с њим.

И наша тела која никада
Не легоше тамо,
Бежу опружена једно крај другог
На летњој жези, готово бестелесна,
Испрана од запљускивања таласа
Жудње и сећања –

Као на тањиру
Костури оних оглоданих јегуља
И сада леже тамо остављена.

А и овде нису боља.

ОВЕКОВЕЧЕЊЕ

Чија је то башта са расцвалим ружама и анемонама,
Са цветним лејама као уредно исписаним редовима
У ђачким свескама и љубавним писмима,
Са подрезаном травом као тек подшишаном косом
Коју ветар чешља на једну страну?
Чија лежала коју ветар благо љушка
Испод оних мркозелених крошњи стабла
Чијих имена не могу да се сетим?

Крај оних патуљастих туна ко пролази,
И чија се хаљина о њих закачи
А чија је рука пажљиво откачи?
Ко у пролазу јутром са њих скида росу,
А ко у зиму са њих узима снег
Као шлаг наслаган на торти?

Чија је то кућа са толико светлећих прозора
Што је ту засела и раширила се као балска хаљина?
Чије одаје у којима хладовина и сенке леже
По фотељама и софама као парови уморни од
играња?
Чије дрвене степенице што воде у горње одаје
И кога сад то тамо опруженог преко кревета хвата
сан,
А чије то доле одзвањају потпетице реметећи
тишину?

Овог часа ко то са рукама у џеповима удише свежу
ноћ,
А ко то кроз раскрыљене завесе гледа горе у пун
месец?
И да ли ће она изаћи из куће и стати крај њега,
Или ће он ући у кућу и поћи према њој –
Још се не зна.

Или ће у том премишљању остати заувек растављени,
Он са окренутом главом према њој,
Она са пруженом руком ка њему.
Залеђени као ледници сталактита,
Ил ужарени и окамењени
Као да се на њих сручила лавина,
Пепео и прашина векова –
Ту их може затећи крај света.

КОНАЧНЕ СЛИКЕ

Више нема изненађења.
Живимо од виђених слика,
Од наталоженог сећања,
Од бивше присности.

Смрт станује у суседству
И може сваки час банути.
Сажвакали смо све приче
О небеском царству
И сада је мир у нама
Прострт попут тепиха
По коме газимо
Не примећујући узбуђење шара.

Већ данима пада снег.
Час веје, час сипи
Као шећер из пробушене кесе.
Или пахуље лете као конфете.

Светлуцка испод уличних светиљки
Као рибље крљушти,
Као сребрне шљокице
Са новогодишње хаљине лепотице.

С ове стране прозора
Све спава: одећа по фотелјама,
Остаци вечере на столу,
Оглодане речи попадале окол.
Само Мнемосина штрика ли штрика.

Када пребациш руку преко мене у сну
Још неко време нећу заспати,
Преслишаваћу се ко сам:

Да ли она која лежи овде
Далека попут пучине,
Или она која пољем лута
Са нарамком цвећа у наручју,
Или она која теби
Трчи у сусрет све брже и брже –
Да знам ујутру која од нас недостаје.

ОНА ДРУГА

Док читам црне хронике,
Међу намерно или случајно убијенима,
Међу несталим или самоубијенима
Тражим твоје име.

Док на ТВ-у обавештавају
О тешким саобраћајним несрећама
О пожарима, поплавама и сличним
Катастрофама
Замишљам да си међу унесрећенима.

Кад год телефон зазвони у невреме,
Кад видим поштару са телеграмом у руци,
Кад год чујем: „Тужна вест...“
Помислим, изговориће твоје име.

У читуљама привиђа ми се твој лик.
На надгробним плочама толико ти је сличних.
На свакој самртничкој постељи лежиш ти.
У огледалу видим твоје лице.

После толико смрти, толико умирања,
Немогуће је да си жива.
Иако смрт није згодитак на лутрији
Како добитник ниси ти?!
Моја мала црна хаљина чека да је обучем,
Некада је служила за свечане изласке
– сада вреба овакве прилике.

Ставићу и црни вео ако трсба,
И стати уз најближе ожалостијене.
Најдража за живота – најдража покојница.

Само да будем обавештена.
Да сазнам на време.
Да не отпујем некуда.
Да будем на лицу места;

Када буде падала последња грудва земље
Живот да узем у своје руке
И одложим га на страну као дете —

Ја туристкиња у служби вечности,
Што под туђим именом живи,
Осећам земљу на капцима.

ВАРИЈАЦИЈЕ НА ВАЉЕХА И ЦАСТИСА

Не под пљуском у Паризу
И не у сунчаном Мајамију.
Не на некаквом плочнику
Ил на каквој плажи.
Не ни као Пазолини у Остији,
Или Целан у Сени.
Не ни као највољенији.
Умрећу једног дана у ничијем наручју.
Онако како то доликује оваквој врсти.

Биће касна ноћ или ће то бити пред зору;
Док једни сањају да умиру
А други се буде и протежу
Или се једно уз друго привијају.
Док поливачи улица буду вукли
Гумена црева као сурле слонова.
Док пекари буду посипали брашно
По столовима
На којима су до малочас хркали.
Док буду причали вицеве ил певали
Неку популарну арију,
Месећи тесто у ванглама
Као живо месо у креветима –

Умираћу на кухињском поду дахћући
Као риба на сувом,
Са згужваним столњаком у стиснутој шаци
И са свим оним на себи што беше на њему
А више ми неће бити потребно.

Никога ту неће бити,
И дани могу протећи као и сад
Док неко сврати, и млекација ће
Нашиавши боцу прокислог млека
Први сазнати за твоју смрт,
Како каже Бродски.

Или ћу дуго умирати у кревету
Од какве болести,
Или ће ме у столици затећи вечни сан
Са све јуче и сутра
Испуштеним као плетиво у крилу.
Ах, толико је могућности,
За овакву врсту вечито на умору!
На кућном прагу ил у запуштеној башти,
Као давно опао орах
Скривен под нападалим лишћем,
Где би одмах могли да ме покопају
Они који ме ту затекну.

Свакако, биће то онако
Како обично бива са оваквом врстом:
Очекивано, готово књишки. Рутински.
У кући или окућници,
Тамо где скончавају домаће животиње,
Кртице – књишки мољци,
У епској зими или пуританској јесени.
Сутра или управо сада,
Може бити као никада у животу –
Ако са умирањем почнем одмах
Умећем умирања овладаћу
Како не учиних са животом.

„СТИХОВИ ТЕСТАМЕНТА“

Б. Копривици

Сви смо ми мање-више под црницом.
Неко под глином. Неко под тресетом.
Ал ја бих песковито – са какве плаже.
Балетске. Шешир с машинном. Хаљину с чипком.
Нешто сасвим неприлично. Романтично.
Патетично. Као у Нижинског.
Студирати Смрт.

Пушкина у свиленом повезу,
Док барут мирише из шуме.
Паунда. Па и Вирџинију.
Нешто аристократско. Астрално.
Брокатно небо. Не, оловно. Барокно,
Какво не беше на овом свету.
Као младе гренадице јабланове около
И *Раних јада* дивље кестенове.

Овде никога нема.
Лежим стопостотну одсутност.
Не могу више рећи то се дешава другоме.
У галопу стигло је време будуће
Не штедећи ничија срца –
Под свачијом ногом претанак лед.

Расклони руже, гладиоле, хризантеме.
Насмеши ми се као тек процвалој девојци
Прустовској. Не снужено као Грегору Самси
На стропу. Ил самом Господу.
Не, ни као Мерилин у пени крвавој.
Можда, као Сапфа Фаону – тако несако.
Или, као пун месец кишној барци.

Свега неколико стопа догде је.
Неколико самоћа несличних и чему.
Два-три сантиметра снега вечитог
Пошкропљеног мастилом. Музино крило.
Заспала Клио. Пољубац у чело!

Зауставите сва звонца, искључите телефон
(што би рекао Одн, а све оно надаље
понови у себи, да ја не реметим ритам)
Зауставите нежност! Зауставите бол!
Месо и крв пролазне су среће,
Душа нема домовину, зар не?!

Плове нарциси. Плове Офелије.
Плове беле раде.

„АНТРОПОМОРФНИ ОРМАР“

Више нема места. Препуни смо као ормари.
Оно што смо слагали, ред по ред,
Савијали, паковали. Превијали на ране.
Оно што смо качили на куке,
Ређали на вешалице;
Зимске жеље, летње снове,
Сунчеве заласке, снежне врхове,
Твоје-моје уздахе-јецаје –
Сад испремештано лежи овде-онде.

Заборављено. Скинуто у журби.
Бачено у ћоше. Окренуто наопачке.
Оно неопходно и оно мање важно
Набацано једно преко другог сад је.
И окраћало. И тесно. И скројено по мери.
И избледело, и шљаштеће – ту је.

Сломљено Адамово ребарце.
Откинуто анђеоско крило.
Крзно љубави и љубав с флеком.
Прстење. Чешљеви. Духови. Мољци.
Нико се ту више не може снаћи.
Где се дело? Преврни! Помери!
Изгубљено. Па у загрљај враћено.
Лелуја паучина. Миш грицка.
Лептир шири крила.

Трн у оку. Море на издисају.
Дан-ноћ. Воли-не-воли.
Избаци-убаци. Дај-узми.
Ово на хемијско. Ово Луциферу.
Ово Циганки. А ово – никако!

Набори жудње. Испрано срце.
Плачни муслин. Аријаднине нити.
Придевске чипкице. Аористи.
Реченице-рестлови. Крљушти речи.
Из фиока вире, висе. Обамрли. Вечни.
Цуре. Капљу. Лију сузе. Лију сласти.
Слине сати. Живот изношени.

ИЗ АНАМНЕЗЕ

Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,

Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,

Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,

Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,

Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,
Давно, давно, в давні часи,

МЕТАФИЗИКА СУМРАКА

Прекасно је да ичему учим срце.
Наизуст знам азбуку патње.
Проверавам уживо.

Време је стало. Какво блаженство је у протицању?!
Стварност подсећа на умољчан цемпер –
Ово су стихови.
Живот ипак шепа, попут какве убоге девојке
Која би да се добро уда
Иако у срцу носи ожиљке успомена –
Животопис ватре и воде.
То су те залудне и болне залихе
Са којима се полази на дуг и неизвестан пут
Који је наша лична отаџбина,
На коју свачија нога ступа као чизма.

Од Каина старија је свака патња,
Па и ова која је као рођака из далека
Дошла на три дана, а остала,
Раскомотила се, заузела сваки кутак.
О одласку ни да бекне!

Време чуда је за нама.
Време грађења кула,
Рајских и овоземаљских вртова
Из читанки и стихова.
Тзв. грчка срећа чека нас
Тамо где никада нећемо стићи.
Зато напој цвеће и срце
Из истог крчага, ако икако можеш.

Време не пресахњује,
Нити убрзава корак, како веле.
Време гута сопствене слике као сопствену децу.

Знај, неће ти помоћи
Никакво навлачење јоргана на главу,
Макар те под њим чекало драго тело,
Никакво стављање воска у уши –
Сиренима песма биће део твог урлика.

Рођени срећни и мање срећни
Умиру пре смрти својих тела,
Властито лице носећи као туђу одећу,
Попут ликова са слика Хијеронимуса Боша.

Онај ко је написао небо, земљу, море,
А нарочито ко је написао снег и снове,
Месечеве мене, боје лишћа, наша лица –
Далек се чини и хладан као северни пол.

Не зови то нихилизмом ни богохуљењем.
Погрешна синтакса, лоша дикција
Беше стварање света.
Толико је јабука раздора бачено међу нас,
Да ће се једна докотрљати и до твојих ногу,
Можда баш онда када будеш скупио летину,
Свео рачуне,
Када будеш забацио руке изнад главе,
Терајући увис колутове дима и сање.
Мртворођене биће твоје жеље,
Удовичка свака нада.
А љубави ни колико да намажеш на кришку хлеба.

(...ИСТИНА И ЛАЖ...)

Истина и лаж,
Добро и зло –
Почеци наших реченица,
Пале се и гасе као звезде.

Израста густа ноћ.
Не видим ко седи за столом.
Не распознајем рукопис лица.
Ни речи,
Иако леже преда мном
Голе попут пужева.

Не знам куда води
Она једва пронађена стазица.
Чија ме је рука такла.
Ко кога дозива у помоћ.

МОЈА ПЕСМА

Он није тај, кажем,
Који би дотрчао кроз ноћ,
Уз мрачно степениште,
Да би присуствовао твојој смрти.

Он није тај,
Који би своје очи
Оставио крај тебе као кандила.

Радије те на ломачи држи
И не креше палидрвце.

Он није тај, кажем,
Устајући из мртвих.

И гацам и шљапкам,
Голим стопалима.
По проливленом сопству,
По срчи.

ЛЕТЊЕ НОЋИ: САМОЋА

Нико не зове телефоном
И не шапуће нежне речи,
Предвече ил у поноћ
Када зрикавци почну
Немилосрдно да зричу
Појачавајући тишину.

Када све постане густо,
Као устајала крв –
Ноћ, и самоћа свих ствари около.
Само удари срца
Надјачавају глувоћу
Што се цеди низ кичму, и наниже,
Као зној усред жеге
И жудња усред ноћи.

Будно и широм отворених очију
Лежим у мраку,
Што га уличне светиљке увећавају,
И чине не мање вечним:
Ту ноћ, тај мрак и самоћу.

ЛЕТЊА ПЕСМА

Мој није нико и ничија нисам ја.

Шипурак засео под прозор,
Као момче са брчићима.

Папрат и коприва
Руку под руку путељком.

Ладолеж као гуштер опружен
На сунцу.

Грозд отежао над кућном обрвом.
На столу лубеница као срце препукло.

Мој није нико и ничија нисам ја.

ИЗ АНАМНЕЗЕ

Клупа у парку. Зелена. Давно офарбана.
На њој седи девојчица.
У лакој летњој хаљиници.
Ципеле и сокнице на ногама.
Замахује њима.
Недалеко од ње лопта. За њу не мари.
Рукама се чврсто држи за клупу.
Сунце јој пиљи у очи.
Она се не помера.

Тек-тек погледује голубове и врапце,
Што пред њу слећу-узлећу.
Мало даље тутње возови. Пролазе.
Она седи и чека. Тако јој је речено.

Свак ју је видео.
По једна таква била је у свачијем животу.

Ова има моју боју косе и очију.
Мој младеж на образу.
Још седи тамо.
Тутње возови. Као године пролазе.
Она чска јер јој је тако речено.

Нико по њу не долази
И не враћа се нико.
Ни ја је не узимам за руку.
Као што ни мене не узима нико.

СЛИКЕ ИЗ ЖИВОТА

Ако икад живот беше шећерлема, не сећам се.
Завитлан у ваздух као новчић у игри пар-непар,
Ево, под ципелом ми лежи.

Док су га други ушушкавали или лаштили,
Ја сам га просипала као ужеглу маст.

Јесте, лепио се за мене као плесан.
Јесте, склизнуо је са мене
Као са стола столњак.

ДАНИ

Моји су дани
Заборављено рубље на жици.
Сунце их суши, киша кваси, мраз мрзне.
Ветар их замата око жице.

Нико да их скине,
Узме у руке, пресавије –
Остави на сигурно.
Са осталим одложеним данима –
Рубљем.

ЈУТАРЊА ПЕСМА

Као онај сиромашак који свако јутро пред кућом
Пребира по контејнеру за смеће,
И ја пребирам по остацима онага што звах љубав,
Не бих ли нашла какву стварчицу
Вредну погледа или уздаха, да за њом посегнем.
Или бар кору хлеба,
Од онога што ми се некада чињаше векна љубави.

ПОВРАТАК

Опет сам се вратила.
И опет цвеће угледала.
Израсло, пружених ручица.
Насмешених усана,
Отворених латица.

Другима за одсуства
Израсту деца.
Ижцикљају или се заокругле.

Некима за одсуства:
Угине канаринац,
Дете разбије скупоцену вазу,
Или, добије богиње.
Жена промени ћуд.

За мога одсуства:
Напада прашина,
Нахвата се паучина,
Устоји се ваздух.

Само по који лист крене увис,
По који цвет се отвори.
Протегне врат стабаоце.

Неком цркне мачка.
Мени пређе пут.

ЗАДОВОЉСТВА

Неколико стихова.

Неколико редака о стиховима.

Неколико гутљаја

Нечег густог и горког низ грло.

Вече што спушта своје уморно тело.

Сећање. Тишина.

Једва чујно тик-такање.

Још само да падне летњи плусак.

Лежати уз нечији пупак. Да!

ПРЕДВЕЧЕРЊА ПЕСМА

Не наслањај главу на моје раме
И не стављај је у крило.
Осећам топлину твог потиљка
На бутинама и у стомаку.
Откуцаје твог срца
У именицама и глаголима.

Провлачим ти прсте кроз косу –
Као да чиним било шта друго,
Што чини се у касна поподнева,
У касну јесен,
Седећи на чежњивим терасама –
Загледана у даљину,
У брда и борове
Што одвајкада тамо постоје.

Ако спустим поглед,
Нећу знати чије ћу угледати лице
У свом крилу,
Чији срести поглед.

Безгрешним небом сребрни облаци плове,
Не слуте неспокојство моје.

СМАКНУЋА

Касно се родих, и с вишком година,
Мој Хамлете,
Да бих била бубуљичава Офелија.

Да своју косу као полегло жито
Распрострем по тамним водама.
Да својим плутајућим очима
Узнемирим плутајуће локвање.

Да склизнем међу рибе, риби налик.
Да као мртва шкољка на дно паднем.
Да се заријем у песак крај љубавних олупина,
Ја амфора, да се сплетем међ морске траве.

Радије бих да ми хаљину скинеш,
Нека ми крај ногу падне као лишће с јасике –
Коју ветар намах и не питајући стреса,
Као да не чини ништа.

Радије бих то смакнуће,
Вечност твојих руку на мом врату.

ДИРНИ МЕ...

Дирни ме – и дирнућеш чичак суви,
Не влагу јутра или вечери,
Нити жижак што прљи јагодице прстију.
Неће ти се јегуља измигољити између дланова.
Нити ћу се као мачка склупчати
Очекујући миловања.

Покорна као зрно пиринча у тањиру
Никада нисам била,
Па зашто бих сада –
Када ниси више у мени
Ни пламен ни утарак.

Истина, душа нема ограничења.
Али ни оно што зовемо *тело*,
Не завршава се кожом
Да би жудело за миловањем без покрића.
И оно би да се излије из себе самог.
Можда у друго тело или време,
Не губећи себе –

Као што река када се у другу улива
Собом носи песак и муљ,
А у срцу испране глечере,
И сећање на сваку ногу која у њу загази,
На свако лице које се у њој огледа.

О, мили мој, тек опрљена бејак
Да бих на ломачи те љубави сагорела.

АНАТОМИЈА КРИКА

1

Исекла сам нокте. Извесне канџице.
Помирила се са живима. Као
Са мртвима и нерођенима.
Пустила да постоје. Мимо.
Мимо мене негдашње.

Кадра за опроштај.
Кадра за опоруке.
Не истурам пипке.
Не оштрим ножеве.

Пожњевено све је
У претходном животу.

2

Све се већ догодило ил одгодило.
Ничег се више не плашим.
Научила сам све о смрти
Као о љубави.
Не морам себи нож зарити у груди
Да бих била мртва.
Да бих видела лице оне Друге.

3

Свака смрт није коначна.
Умрла сам Већ толико пута.
Не боли.
Престала сам бити своја.

4

Снове спирам са лица.
Догоревам. А била сам ту
У овом животу. Сад
Више прошлости немам.
Не сећам се себе
Разговорно.
Лаку ноћ, кажем.
Лаку ноћ Ником и Ничему.
Узастопну бол понављам.
Дишем туђе.

5

Оно што јесам. Оно што нисам.
Оно што могу бити. Не-вечност
Уредно складиштену
Оплакану и исплакану
Испрану у хипермангану
Меку као ратлук
Глатку као сандаловина. Мрку.
Потхрањујем душу.

6

Тело тешко успева
Да прати дух.
Тамо где рањива сам
Не проговарам Овоземаљски.
Као нежно заклан зец
На снежном сагу Лежим.
Нижем црне бисере Од речи.
Ништа смртоносно.
Ништа свакидашње.

7

Ништа не-свакидашње.
Удевам у иглу именице и глаголе.
Бујице и буре преводим у аористе.
Негујем себе. Туђе и властито.
Речи-жеље. Неиспуњене жеље.
Опојне капљице оне Друге.
Црне друге и кржаве
Трагове остављам
У хладно јутро.
Ником у залог.

8

Време неподношљиво Капље
Као мученоме капи воде.
Свака кап је вишак.
Прелива се Из чиније
Олубљеног срца.

Не померај га Распашће се.

Не зури у мене као вечност.
Не замишљај ме.
Не ходочастим где и други.
Покажи лавље срце,
Најежи се од мојих речи.
Од предсмртне лепоте.

Идем к Теби
Као у давним сновима.
Нису ми потребне Јаковљеве лестве.
Идем к Теби преко свих граница.
У неземаљску раскош.
Осмехнута. Нова.
На свом језику.
Ничија земља постала је моја.

ДОРОТИ ПАРКЕР БЛУЗ

EVERGREEN

Доста ми је усамљених жена.
Тужних. Уцвељених. Напуштених.
Чије душе плутају
Као боце с поруком бачене у море.
Доста ми је нарикача.
Доста саучесница, дружбеница, сестара.
Уседелица и удавача. Вечних удовица,
Чија срца цуре и капљу
Попут покварених славина.
Доста ми је тог погребног марша.
Немам више ништа с вама.

Доста ми је мајчица скочица
И верних љуба обореног погледа –
Чуваркућа лањских снегова и рајских вртова.
Доста ми је ваших споменара и хербаријума,
Испресованих химена и испегланих бора.

Доста, ваших замрзнутих талената
Што се крчкају у лонцу Његовог омиљеног јела.
Ваше црне цигерице и похованог мозга.
Ваших празних кревета и угланцаног царкета
По коме клизи месечина
Уместо *шекспировске животиње с двоје леђа*
Немам ништа с вама.

Доста ми је ваших отежалих задњица.
Подваљака, подочњака, побачаја.
Ваших дијета, депилација, ондулација.
Ваших деколтса, високих потпетица,
Шлицева, и осталих удица.

Доста ми је те ножице испод стола,
Тог погледа испод ока.
Лицитирања и распродаја:
Ко-ће-коме, Ко-ће-кога.

Доста ми је ваших аперитива и десерта
Младих стршљенова и безопасних бумбара –
Ваших слатких отрова.
На смрт вољених и љубави до краја живота.
Вашег Седмог неба што сеже
До врхова Његових ципела. Ваших
Витлејемских јасли – Његовог међуножја.
Доста ми је вашег „По жељама слушалица“.
Ваше *never more* стара је песма,
Evergreen ваших касних пролећа.
Све би дале за једног мушкарца
У лику беспомоћног бога,
Ви Адамова ребарца.
Немам ништа с вама.

Играчица бих да сам на трапезу,
Ходачица по жици, укротитељица лавова.
Кроз обруч ватре бих да скочим
У свако грло или срце,
Да бих се поново родила у порођајним боловима.
Све бих исто, а све друкчије.
И његову бих љубљену главу
На мом трбуху – Саломиним пладњу.

ДОРОТИ ПАРКЕР БЛУЗ

1

Невољена. Немажена дуго.
Заборављена као рубље на жици,
Ни лудача ни штреберка –
Цура сам,
Зарђале пице, постриженог којечега.

Облачим црне гаћице,
Прекривам још неолињалу ћубу.
Мажем усне, пирлитама косу,
На штикле се пењем.
Спремна сам за тебе.
За тебе кога још нисам срела.

Још само уску хаљину да обучем,
Па да претрнеш,
Да ти се ноге одсеку,
Када ме угледаш такву.

Срешћемо се случајно-намерно
Тамо где једино могу бити,
Тамо где иначе не иду такви као ти.
А такав ми трба, такав ти,
Који ће ме одмах повести код себе
Знајући зашто то чини.

Нису ми потребне никакве жваке,
Типа: јеси ли читала тог и тог?
Да ти пустим класику или блуз?
Тоба се наслушах,
Ко временске прогнозе и тачног времена.

Него да пређем на ствар:
Дајем ти визу
За моје тело – моју домовину.
Некад добро парче,
Ни сад нисам за бацање.

Кожа ми је изнутра плишана,
Као у перунике.
Помириши. Пробај.

Чим закључаш врата
Стисни ме уз њих,
И почни да ме љубиш
Све ниже и ниже.
Ако то не учиниш ти, учинићу ја.
Моје до малочас зимско тело
Сад је грм пун дивљих пчела.

2

Проћердах штошта.
Ал сад знам што знам:
Дванаести је час, хвата ме фрка.
Брзим стигле године
Натоварене свакојаким пртљагом.
Још романса или две, и понеки флерт,
Па у старудије или антиквитет.

Ти си ми потребан, шећеру,
Дајем ти шансу.
Потри, прецртај!
Као креду са школске табле,
Обриши дане тмурне и дане празне.
Ту где сам ставила тачку
Допиши шта треба.
Откључај где бејаш замандаљена.

Не трба ми никакво пиће,
Никаква музика, ни бла-бла-бла.
Оно што хоћу то је добра шева,
Мрак или светло, свеједно.

Истисујем свој живот сат по сат.

Фућка ми се за туђе приче, торокања,
Ћеф ми је да грабим и гребем,
Као она мачка на лименом крову
Усијаном од жеља.

О, не унем да држим језик за зубима,
Много брбљам о личним стварима.

ЈУТАРЊИ БЛУЗ

Сама лежем у кревет, сама се будим.
Крмеље бришем, дижем шију.
Гледам у под, буљим у таваницу.
Дићи се или се поново стропоштати,
Навући ћебе на главу или упослити табане.

Сваког јутра исто питање, иста потреба,
Урасла у мене као нокат,
Да ми се прошлост као изношена сукња
Не вуче за петама од сабајле,
Да ме светлост не рањава
Својим пушчаним цевима.

Извући се испод ћебета није све,
Не дижем се само да бих ноге протегла.
Да устанем треба ми бољи разлог,
Од шетања шешира, кувања ручка,
Или брчкања Ега у пени и пари лаких комада.

Дојадило ми је да лежим овде
Као заборављен пртљаг.
Жуљају ме успомене, будућност ме сврби,
Као коприва жаре ме свакојаке мисли.
За сусрет са јавом морам бити спремна,
Подесити набор на сукњи, израз лица –
Што ми је дојадило такође.

Дојадило ми је да фурам срећу,
Да глуматам задовољство;
Као да ми је све потаман,
Као да ми је баш сад кренуло,
Да сам управо одиграла животну ролу
И извукла на лутрији главну премију.

Жудим за нечим чему не знам име.
За нечим што би ми изменило живот
Окренуло га тумбе, наглавачке.
Исклизнуло ме из шина,
Којима се возим по тачном реду вожње.

Дошло ми је да покупим своје прње
И да некуда збришем.
Тамо где нико не би знао за мене.
И где бих заборавила на саму себе,
Као на љубавника са избледелим лицем.
Да чиним само оно што ми је воља,
Што ми се прохте.

Да за то не тражим разлоге,
Не тражим покриће.
Да јездим друмовима брзим колима
Не мислећи ни на шта и ни на кога,
Док унаоколо врућина се тетурала,
И климактерично сунце ме прати као пас луталица.

СМЕЈАЋУ СЕ СКУДА, ПЛАКАЋУ ГДЕ СТИГНЕМ

1

Говоре да сам лакомислена,
Да много зујим и зунзарам.
Да не марим за рад и ред.
Да базам и ландарам,
Да на седељкама освањивам,
Да се дању унаоколо возикам,
Да с ногу цин испијам,
Да тако и пискарам.

Говоре да сам брбљива,
Да поваздан торочем,
Да језиком као змија палацам.
Да ми га већ једном треба отфикарити.
Да ме треба по њуши звекнути.
Да ме треба ко муву прикуцати.
Говоре да мора да имам добра „леђа“
Кад не презам ни од чега.

Говоре да сам намигуша,
Да флертујем без пардона
Са туђим момцима и мужевима,
А да ми и жене нису мрске.
Једна опајдара и једна куја причају
Да шетам жутокљунце а да маторце черупам.
Да ником ништа не дајем за цабе.

Говоре да сам пролупала,
Да се на сав глас смејем,
Да се церекам као да сам шенула.

Ако ми шта није по вољи
Да плачем као трогодишње дете,
Где год да се затекнем.

2

Не поричем и не хајем,
Смејаћу се свуда. плакаћу где стигнем.
Живот је кандирано воће & оцат,
У стихове их умећем у једнаким дозама.
Моја је синтакса штимовање оргуља у венама.
Горим са срцем од 500W,
Истина, не грејем, ал могу да опечем,
Као и језиком –
Кога не перем и не стружем Вимом,
Ал што зготовим то и кусам редовно.
Толико пута се опрљих, а не зацели нико.

Ипак, нисам риба на сувом,
Иако на сувом пецам мушкарце,
Крајичком ока, дужином сукње.
Сомнићни товљени пожудом
Ту су да би их неко хапио,
Што и чиним,
Не поричем, али ни не хајем,
За све те трице и кучине,
Што се око мога имена слићу
Као у плићаку чкаљ око трске.

Изнад мене је небо, у њега гледам,
У звезде расуте, које не могу скупити,
Нити хоћу.
Нек се умножавају.
Нек се паре и нек се умножавају,
Нека буде тако.

SORRY, ГОСПОДЕ

Шворц сам Господе.
Празно срце, празна пица,
Изврнути џепови моје душе.
У глави тек понешто звечи
Као у конзерви прилог за Црвени крст.
Тутни нешто, Бого, у мој буђелар.

Празна сам и без пребијене
Срце ми пишти ко чајник.
Негде видици пуцају од лепоте,
Овде сумрак притиско капке.

Све сам протраћила, проћердала.
Све спискала.
Сад Ти удели, нахрани, исцели.
Пре него што убележиш,
Дај плугу, дај кинту,
Дај киту, овој грешници.

Дај ми данас.

Нити сијем, нити жањем,
Нити предем,
Тебе послушах, Бого,
Сад Ти побрини се за ме.
Излежавам се до подне.
Дању унаоколо цуњам, глуварим.
Ноћу над рукописима ил по баровима
Дреждим, крварим.
Ујутро стајем на хладан под срца
Твог сина, твог чеда.
Њушим његово међуножје

Као керуша своје мале.
Јер, Ти каза:
Све што хоћете да вама чине људи,
Чините и ви тако њима.
Ал шутну ме тај чова,
Истресе ме као песак из сандале.

Више ми ништа не иде од руке –
Уска врата, тесан пут.
Не буљи у мене, Бого,
Не држи ме земљина тежа,
Нацврцана сам, губим корак,
Улица ми је све кривља,
Кућа све даља,
Пружи руку, пружи прст,
Ко лучу, не ко прут.

Живот цвили као усна хармоника.
Далеко сам забасала.
Не разликујем више врсте птица.
Биљака, дрвећа, стране света,
Речне од морских риба,
Извор од ушћа.
Снове по којима гацам
Од улице којом њишем куковима.

Више пута волах заувек,
Моје срце беше врела рингла,
Сад је врч разбијен.
Секс неупрљан љубављу.
Моја је девиза.
Све друге жеље стресох
Ко кишне капи са капута.
Господи помилуј!
Певам о души утопљеној.
Коју не могу на обалу извући.
Као обешена дивљач висе моје руке.

Помози! Избави!
Дај ми – уста на уста!

Волех горка пића, жестоке момке,
И којешта још,
Признајем Ти, Бого,
Не мимоиђе ме ниједан грех.
Као Твоје тело,
Моје срце је јастучић за игле.

Sorry, Госпoде,
Нисам ја ни Марта ни Марија Магдалена.
Твој сам испљувак, твоја слина.
Сад, све стави на кантар.
Не притежи и не закидај.
Одрежи!
Обнесвиди ми срце, лиши ме вида.
Патити и платити.
Госпoди помилуј!

ОБРОК

Не крчкаш више у мени као у претис лонцу,
Искочио је сигурносни вентил.
Разлетели се по мени твоји парчићи
Кувани с лавором, луком,
И осталим горко-слатким мирођијама.
Које смо узајамно додавали.
Сада те тако раскомаданог
Стављам у посуднице, на лед.
Да те сачувам за будуће дане
Када ми понестане свеже хране.
Када у тањиру не будем имала
Ништа од зеленица,
Ниједног од момчића,
Који се лако вари.
Тада ћу у замрзивач завирити.
Извадити те, одмрзнути.
И подгрејати – на лаганој ватри.
Док не замиришени на топло и познато.
На оно од чега не боли глава.
Само понекад наиђе мучнина
Као од јела више пута подиреваних
И кусаних дан за даном.
Али и за то има лека.
Могла бих те понудити некоме
Ко има добар стомак ил ко не бира јела.
Или ћу те избацити пред врата,
Нека те покуса она вртиренка – куја.
Што се овуда мота већ неко време.

MA SŒUR

Он хрче, *ma sœur*.

Ја крај њега лежим,
Гледам у небо богињаво од звезда,
У адолесцентни месец што лагано плови,
Као чун морем после буре.

Све је мирно,

Само у мени тако није.

Два смо острва у истом архипелагу,

На једном је умор жеге,

На другом кости се леде, *ma sœur*.

Он ме испи као флашу пива

А моја љубав се истопи

Као у устима коцка шећера, тако би.

Сада ноћима овако лежим.

Слушам кишу како добује по мом срцу.

Некада ветар мрси гране,

А некада, као сад што је,

Намотавам месечину на прсте

И отапам успомене као смрзло поврће.

За то није потребно двоје,

Зар не, *ma sœur*?

Пијем црну тинту.

Црну тинту за црне дане, *ma sœur*.

Муцам помрчину,

Док напољу месец сипи сребро на гране

Са којих опадају моје презреле жудње.

Још само када бих могла

Од очаја нутрину да пометем, *ma sœur*,

И да запекушим нешто

О звездама које догоревају,

Или о Сунцу што израња из модре ноћи

Као из морских таласа млад Бог –

Моја посестримо по мастилу, или чежњи.

СТАБЛА

Добро си парче мазнуо, драги,
Слатку животињицу, мили,
Лепо дупенце напућених усана
Које изговарају: дај ми, дај!

Имаш ли шта?
Пази, она зна шта је шта.
Покажи јој да и ти знаш.
Свог петла пусти да костреши се –
Онако како га памтим ја –
Нек се забезекне, мала.

Цуре данас воле жестоке момке,
Оне што возе брзе мотоцикле.
Што крај мене брује и фијучу,
Облаке прашине на мене дижу.
Пази како те слаломе изводиш
Немој да се повредиш, поломиш.

Стабла се могу срушити
На пут лећи, пружити се,
Руке своје испружити.
Могу те оборити, покосити –
По налогу Дајане Вакоски*.
Немој да помислиш да сам то ја
Што пред тебе се баца.
Да ме ветар љубави
Још тако свија да земљу целивам
Куд пролазиш.
Да ницице падам.

Моје гране нису више тако гипке,
Нису зелене да очаравају пролазнике
Што под њима пролазе.
Нису тако савитљиве, а ни ломне,
Мада су их ломили и секли они као ти.

Очврсле су толико да никакав ветар
Па ни онај који ме је теби носио,
Више их не савија и не ломи.
Из њих сад младице избијају
Што својим зеленилом освајају
Суседни храст и грм,
Стабла што теби данашњем наличе.

* Алузија на песму америчке песникиње Diane Wakoski
„Ти што као издајица пушташ да моја стабла стоје“

БИЋУ ОПАК БАБАЦ

Видим бићу опак бабац,
Мршава као плџоска
Као и сад што сам.

Не од оних дебелгузих
Што ваљају за собом задњице,
Како вели Селин.

Не од оних доброћудних баба-тетака
Уз чије је меке и пуначке мишице
Лепо прислонити образ.

Више налик оним страшилима за птице
У нашим баштама
Пуним румених парадајза
Као дечијих образа.

Има таквих бакутанера
Живахних и љутих као осице
Са очима наврх чела,
Све виде, све чују, и имају примедбе –
Гунђала од рођења.

Звоцаћу и торокаћу поваздан.
Кокодакаћу као квочка пилићима
О временима када бејаш
Млада и згодна цура,
И када момке вртех око малог прста.

Ждрепце и пастуве док кротих
Севом ока, севом сукње.
Прећуткујући сва неверстава
И све јаде,
Као изгубљене битке генерал.

Као бапцу све ће ми бити дозвољено.
Да играм бриџ и да плешем
Окретне игре мога доба.
Окретаћу се и саплитати
О сопствене штапичасте ноге,
Уденуте у труп као чачкалице у ћевап.

Бакутанер и по!
Клицаће и аплаудираће ми,
Млади паметњаковићи скупљени око мене.

Бакута као реш кифла са сусамом –
Таква ћу бити,
Сваком западаћу за зубе, као и раније.

Док са великим шеширом и хаљином до пода
Будем шетала по пределима бившег живота,
Миришући жутиловку, дивећи се вресу,

О сваки чичак закачињући подсукњу-душу.

КОСТ У ГРЛУ

Зашто треба да сам лепа,
Зашто треба да се допадам,
Да сам савршена као орхидеја,
Да сам вешта као акробата,
Да имам девет живота као мачка?
Кад и овај премећем као вунено клупче маца.

Знам, бедра ми нису више чврста и глатка
Као сапи ждребице.
Нити тако гипка и покретна за кас.
Нису више за показивање на пијацама
И сајмовима лепоте,
Ни на нудистичким плажама, па шта?

Нису за више од два ока.
Под условом да су
Онога који ме је видео и бољу.
Онда се могу опружити као нимфа,
Али у камену,
Са покривачем до грла,
Уз светло које чкиљи као мачје око.
Јер нисам у полицијској станици
Да би ми проверавао лични опис.

Па шта ако ту и тамо нешто виси, бора се.
И декор-завесе и прекривачи рачунају на то.
Кожа ми је гргурава и крута као брокат.
Али испод гејзири – активни још.
Уоколо никог. Напустили брод.

Мушкарци, ха! Сваки је имао мамузу.
Зар је чудо што сам их збацивала на земљу,
Једног по једног. Жалим случај!
Само под једним се утибах,
Једох му шећер из руку.
Само њему лизах чизму.
Окусих и то. Штављену кожу и балегу.

Љубав сад изговарам у прошлом времену.
Мада срце још костреси се.
И радо би да учествује у борби петлова,
Иако распарано је по свим шавовима –
Јер га вукох и цимах,
Као бесна девојчица крпену лутку.

Сад се заједно крчкамо у земаљском лонцу,
Кост и изнутрица,
Што једна другу глођу.
За катао на небу неће остати ништа.
Ни ребарце!
Запречићу се у сопственом грлу,
Како видим.

О, МОЈ ТЕЛЕМАШЕ

Воштано лице и пресно срце –
Није то за мене!

Ни сасушена поморанџа на столу
Није ми мила,
Ни исцеђен лимун,
Ни плесниво слатко младости
Од кога ми слатка мрвица
На усни оста.

Све убуђало, сагњило, натруло,
Са задовољством бацам у ђубре.
Увелој ружи главу откидам.
Стару хаљину радо поклањам,
О изношен огртач отирем ципеле.
Умољчан џемпер умољчан је живот,
Од кога се не исплете нови.

На зубарској столици седим
Већ два живота, и више.
Трпећи сврдлање изнутра – споља.
Без анестезије,
Без слатких обмана
Петпарачких прича.
Дегустирајући бол. Опет и опет.
О, неподношљивости понављања!
О, уобразиљо обнављања!

Довде сам дошла. Довде.
Без Ахиловог штита,
С Ахиловом петом на срцу.
Мој тиранине, мој империјалисто.

О, немилосрдна младости,
Мој Телемаше!
Не одиграх с тобом валцер
А већ сва музика стаде.

ЛИРСКЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Без метафора, мој господичићу!

Да, имам подваљак,
Имам подочњаке,
Имам седе.

Средовечна жена,
А Ви – јуноша!

Да, поднапита сам и бледа.
И жица ми на чарапи гмиже
Уз ногу као змија.

Да, хендикепирана сам.
Закопчаног грла.
Срце ми је ледени брег,
Не помишљајте да га отопите.

Јесте, спржена сам пустиња,
Ханански мрка.
Нисам Ваша мала хризантема
О коју би да стидник чешете.

Јест осорна сам.
Јест дивља сам.
Распусна.

Каткад у пурпур обучена.
Ласо бацам ждрепцима око врата.
Уснице им своје пружам – чедне.

Ал од Вас у страну их окрећем.
О, тако једноставан чин! –
Као када ноћ пада по свему.

ДОБРОТА

Доброта је досадна.
Госпа Доброта
И сва њсна добротинства!

Досадно је бити добар.
Праштати, бити љубазан.
Смешити се,
И задржати смешак.

Дозлабога досадно!

Потурати тањирѝ млека
Под сваку њушкицу.
Образ,
Потурати под свачији длан.

Покушала сам то.
Није ми ишло.
Само: на! на! на!
Без: дај!

Таквима је место на небу,
Међ светицама.
А ја нисам та.

Тек тамо мора да је досадно!
Нећу тамо ни за живу главу,
Још ми се овде прави дар-мар!

Изгледа, за пакао се спремам,
Исувише често показујем зубе.

Осетљива сам, драги, као скотна кучка;
У стању сам да растргнем сваког
Ко ми приђе близу,
Али и да полопћем сопствени накот —
За спас тела-душе.

Зато нисам оштенила ни једно.
У утроби их својој држим, чувам.
Са срцем међ зубима,
На све режим.

ЈА САМ СТАРОМОДНА ЦУРА

Волим куће приземљуше краставих зидова
Са двориштима крцатим старудијама,
Уместо облакодера и апартмана
У којима се будим и спавам.
Мушкатле у прозорима и у лонцима на туфне
Више волим од имитација, од „вештака“,

Ја сам старомодна цура

Више волим веспе уместо аутомобила,
Тандркање трамваја и клопарање парњаче
Више од звиждука млазњака.
Путељке уместо авенија и булевара,
Којима моје потпетице одзвањају,

Ја сам старомодна цура

Волим мирис опраног веша
Кога ветар надувава
До мога лица, преко мога носа.
И све оно што веје из претходног живота,

Ја сам старомодна цура

Још слушам лонгплејке и типкам на Оливети.
Говорим хвала, извините, молим.
Волим да ми даса припали цигарету,
Отвори врата, придржи капут, примакне столицу,
Да ме свлачи крпицу по крпицу,

Ја сам старомодна цура

Волим кич сцене са заласцима сунца,
Модне журнале и породичне албуме,
Од окретних игара „стискавац“ једино разумем,

Ја сам старомодна цура

Не зујим и не скитарам којекуда,
У кући дреждим поваздан,
Као глинени ћуп сушећи се на промаји
Самоће и задовољства,
Мамурна од снова,

Ја сам старомодна цура

Кувам се у сопственом лонцу
Марке хоћу-нећу
О љубави и страсти мало шта знам.
Девичијег срца рођена удовица,
Под чијим ногама живот куља
Као пара из шахта
Коју заобилазим брзим корацима,

Ја сам старомодна цура

Не купујем по сниженој цени
Ни осмехе ни свилу.
Не носим мини сукње,
Ни хаљине са деколтсом.
Било би то лако оружје за неког
Ко је намеран да осваја без ичег,

Ја сам старомодна цура

Нити псујем, нити звоцам, нити бесним,
Можете ме мазати на хлеб.
Ал с медом се увек добије мало отрова,
Љубави у смртоносним дозама.
Ја сам старомодна цура

Стари момак жуља ме као нова ципела,
Коју морам изути, променити,
За једног удобног ко патица,
Или разгаженог ко сусеткин муж,

Ја сам старомодна цура

Волим да гледам нове филмове на стари начин
Из задњег реда биоскопске полутаме,
Вежбајући „француски пољубац“,

Ја сам старомодна цура

Добра према мушкарцима
Као према оним који се плаше мрака,
Лифта и преласка улице ван пешачког прелаза.

Старомодна цура –
Древна као Картагина,
Минимално оштећена зубом времена.
Музејски комад кога нема на аукцији.
Пипање није дозвољено.
Узми или остави!

OH YEAH

Има неко време не држи ме место.
Не дреждим као оно дрво пред кућом
По коме серуцкају врапци и чавке.
Идем тамо-овамо, кући свратим тек.
Судопера пуна, размештен кревет,
Синоћни пољупци попадали уоколо.
Прескачем, закачињем,
Згњесчим штиклом,
Убацам нешто у кљун,
Поправим шминку,
Намакнем бретелу,
Уђем, изађем,
Oh yeah.

Има неко време
Не срећем се са собом.
Не отварам чиреве,
Не засецам ткиво,
Не упражњавам више рад на живо.
На врх кревета скупљених ногу
Не пребирам шта је било, а шта могло.
Као пепео са цигарете отресам све са себе
Па удахнем – издахнем,
Загњурим дубоко,
Oh yeah.

Има неко време
Све ми је потаман.
Тако ми је дошло.
Не истерујем више Истину и Правду,
Не исправљаам криву Дрину,
Не гајим очњаке –

Дигла сам руке.
Други сада нек се тиме баве,
Желим им срећу,
Oh yeah.

Има неко време
Све гледам кроз ружичасте наочаре,
Тако сам се напујдала.
Не завирујем у своје и туђе
Дубоко и мрачно.
Крв, зној и сузе
Нису мој презент и футур.
Срце што је било на пола копља
Дигла сам високо на јарбол.
Тако ми се прохтело.
Oh yeah.

Има неко време
Осећам око ногу мота ми се,
Њуши ме срећа,
Као изгубљено пашче.
Појићу је, дојићу је.
Oh yeah.

НЕДЕЉА

Недељом обично дуго крмељам.
Башкарим се у кревету, брчкам у кади.
Вучем се у кући по цео дан у пицами.
Нити кога примам, нити где излазим.

Не думам много.
Не покушавам да заборавим,
Не покушавам да се сетим.
Гледам себи да угодим,
Па чим ми се мисао ухвати за неку кваку
Ја скрстим руке ил запалим цигару.
Димом терам демоне у кратким панталонама,
Што се унаоколо шуњају и прикрадају.

Са мном у кући све је у дремежу.
Поспано, лењо као и ја:
Сто и столице, теписи по којима газим,
Саксије са цвећем и цвеће у вази,
Књиге и њихови јунаци –
Сви полегали као на ладању.

Добро се слажемо,
Ничије нам друштво не фали.
Они дремају
А ја се угнездим у стих
Као врабац под стреху.

ТАКВЕ ПЕСМЕ ПИШЕМ

Требало би да имам новог љубавника,
Овог да се ратосиљам
Као конзерве којој је истекао рок употребе.

Требало би брза кола да возим
Кроз прозор коса да ми вијори
Као код какве Розамунде
Што на коњу језди.
Такве песме пишем.

Требало би до подне да спавам,
Да се излежавам на широком кревету
Као полегло жито по „мајчици“ земљи.
Требало би да не марим за време;
Да не каскам, да не журим.
Да испијам дан за даном, до дна – наискап!
Ноћ по ноћ, као цигарету за цигаретом.
Па, опушке – под потпетицу!
Речи на жар. Врућицу у песме.
Такве песме пишем.

Требало би уску хаљину да носим.
Рамена крзном да огрћем.
На високе штикле да се пењем.
Да се нафракам и накинђурићу,
Као божићна јелка –
Да ме не препозна ни рођена мајка.

Требало би да сам ведре, насмејана, заводљива.
Да певам и плешем до три изјутра.
Да сам свесна својих женских дражи
Кад ми какав пастув приђе.
Такве песме пишем.

Требало би да ме не дотичу
Жаоке, бодље, бумбара и оса.
Марамicom као кап зноја са чела
Да обришем сваку бору, бригу.

Требало би да имам довољно лове
За кирију, порез и још приде.
Лова добро дође кад понестане осталoга.
Кад затуре се пољупци, кад исцуре речи.
С ловом могу дисати на кредит!

Требало би тело своје да сунчам
На каквој стени,
Далеко од докова Суноврата.
Требало би из земље Апатије
У земљу Жеља да смигрирам,
Све да желим ничег да се не одричем.

Требало би у миришљавој пени да се купам
Жилет вени да примичем.
Такве песме пишем.

НОВЕ ПЕСМЕ

Слово на поезија — тоа поезија
Однесува се до поезија — тоа поезија

Поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија

Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија

Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија
Поезија — тоа поезија — тоа поезија

„КРИВА САМ“

Када ме питају: Тко је крив?

Одговарам: ја сам – Дубравка Угрешин

Нисам се спалила,
Нисам горела као бадње дрвце.
Нисам пресвисла,
Нисам напрасно умрла,
Нисам оболела од неизлечиве.
Нисам убила Председника.
Нисам учинила ништа радикално,
Ништа коначно,
Ништа за насловну страну,
Ни за памћење поколењима.

Не тапшу ме по рамену пријатељи,
Не изражавају сућут знани и незнани.
Нити ме ките ловором,
Нити ме стављају на крст
Домаћи-туђи.

На моју кућу није пала бомба,
Нити се у њу уселио непознати.
Нисам паковала-распакивала кофере,
Нисам стајала у реду за визу,
Ни дан-ноћ у подруму.
Нисам била у логору ни у збегу,
Нисам бежала главом без обзира –
Мимоишао ме случај.

Нисам нишанила ни била на нишану,
Нисам ослобађала-освајала градове-села.
Нисам бајала,
Нисам сејала памет,
Нисам писала патриотске,
Нисам родила јунака.
Мој прилог историји – ништаван!

У своју одбрану немам шта да кажем.

ДА САМ ...

О, да сам дрвени железнички вагон
Ћушнут на споредни колосек,
По коме мишеви играју
А између шина главу диже трава.
Чађ и прашина да заседну
И разбашкаре се по седиштима
Као путници из далека.
Кроз прљаве прозоре
Нека вирка сунце
Као мусаво дериште;
Нека се пентра по седиштима,
Скакуће по купеу.

О, да сам добра стара лађа
Укотвљена у луци.
Којом више нико нигде не плови.
У мене да се усели плесан и влага,
Да ме премрежи паучина.
О бокове да ми се нахватају
Сребрне шкољке и зелене алге.
Сенке као слепи путници
Нека се шуњају по ћошковима,
Нека леже по поду.
Да шкрипим од буре и ветра.

О, да сам мрачна улица у предграђу,
Са калдрмом и шкиљавим светлима.
Којом тумарају пси и скитнице.
А пацови праве теревнку
По лименкама на ђубришту.
О, да сам она пуста улица коју
Осветљава крезуби месец.

Душа нека ми се њоме смуца
Као поражена римска легија.
И срце нека ми по крововима
Добује као киша.

О, да сам мало сеоско гробље
Зарасло у траву и коров.
Са накривљеним дрвеним крстовима
Са којих су спрана имена умрлих,
Преко чијих гробова гуштери лазе
И зачас шмугне змија у шипражје.

Оно мало сеоско гробље са клупицом
На којој се може одахнути од живота –
Баш бих волела да сам једно такво месташце,
Савршено спокојно и готово лепо –
Као душе умрлих које се туда шеткају.

СВЕ ВИЂЕНО

Наши се путеви више не одмотавају под ногама
Као реченице у новелама и романима.
Аријаднино клупко није више у нашем крилу,
Ако је икада и било.
Већ виђени градови налик су освојеним стратешким
тачкама
На извиђачким ил војним мапама.
Али сити смо освајачких похода, и ми и наши
Наполеони.

Посетили смо оно што смо намерили или куда је
ваљало отићи,
Па чак и оно куда нас је случајем навео пут.
И оно што је годинама измицало нашим табанима
Савладано је као папир испод пера.

Сва виђена лица стопљена су с нашим одразом у
огледалу.
Она потопљена из лавора на наше очи израњају.
Сва она нераспознатљива, ко у замагљеном
прозорском окну,
Или као у Но драмама премазана истом стигмом,
Закречена су као напуклине зидова у нашим кртим
венама,
Ил збрисана изненадном мећавом сусрета и призора.

Куда уопште више отићи, а да у угледаном не
тражимо виђено;
Одроз куле у води, ока у шољи врелог чаја?!
Не бива ли, да се ненадано тргнемо,
Док изјутра пешкиром бришући лице у неком хотелу
Кроз прозор угледамо добро знан нам бор,
Готово сваку иглицу са отежалим снегом
Који се тог часа сручује на нас.
Осим, ако се то већ није збило у другом животу.
Толико пута је речено „баш тако је било“!

Наше су очи сада су уџбеници, лексикони, каталози,
албуми.

Не више, дурбини, двогледи, камере и фото апарати.

Иако кадшто поверујемо да, нигде, ама баш нигде,

Такав лук, Такав свод, и Тај звоник...!

Све стрме улице виђене на различитим меридијанима

Стапају се у једну, с мање-више истим детаљима,

Конопцима с простртим вешом, калдрмом,

голишавом децом...

Па ти сад одлучи да то назовеш Истром ил

Португалом ил Палермом.

Тако је и с виђеним брежуљцима, пашњацима,

водопадима, кањонима...

Где то тачно да сместиш? Чик погоди!

После толико виђеног све се стапа и збија у једно.

Један град, једна улица, једна гостионица, па чак и

један музеј.

Све стаје у један музеј. За додатне павиљоне нема

места.

Све се на једном месту као у ораховој љусци у нама

љеска.

Сви градови по којима смо ходили један су град.

Не постоје градови у којима нисмо били

Јер више не постоје градови у које ћемо отићи.

Осим оног једног, у који ћемо увек улазити с

усхићењем

Први пут виђеног, иако се нећемо померити с места.

Али, ти и ја, он, она,

Никада нећемо ући у исти град,

И када прођемо кроз једну исту капију.

МИНСКО ПОЉЕ

Чарлсу Симићу

У несрећи нема ветерана у мировини,
Са еполетама и томпусом у устима,
У лежаљци за љуљање.
Обични смо редови.
Војници без чинова и медаља,
Чије се војевање никада не завршава.
Нема купљења прња ни чаура,
Као што нема ни објаве рата.
Не вреде преговори, предаје,
Дизање беле заставе.
Али ни машање за појас.
Вађење пиштоља ил хладног оружја –
Бива само позоришни гест,
Победа се не доводи у питање,
Осим ако испод грудне кости
Не саградиш игло од леда.
Што искључујем, одмах.
Одасвуд туче, из свих топова.
Не криомице и ноћу,
Него у по бела дана.
А највише кад се најмање надаш.
Кад изујеш чизме,
Ил кад станеш пред огледало
Да се обријеш и залижеш косу
За рандеву с драгом,
Ма како се она звала,
Хелен, Родни град или Поезија – само.
Нема допушта.
Нема на месту вољно.
Ни посете салунима.
Точење вина. Пијење заборава.
Ал не вреди ни стално марширање,

Слање извиднице, лежање у рововима,
Све то пузање преко минског поља!
Ни искуство битака,
Тек оно не вреди, ни луле дувана.
Проналази нас свугде,
Без дурбина и без ракетног навођења,
И у мишјој рупи.
Не трепнувши,
Сручује у наш јастук кишу метака,
Као да просипа месечину,
Просипа Јудине сребрњаке
Из изврнутих џепова.
Па ти сад хајде,
Зуцни нешто о срећи,
О лептиру, вилин коњицу и буба-мари.
О Госпи што с умећем спрам свећа
Иглу своју продева кроз твоје срце.
Или бар о Шелијевом сушичавом лишћу
Кога тера западни ветар.

ИЗ МОГ „ЦАРЕВАЊА“

По Адаму Загајевском

Историја самоће је дуга.
Састоји се од низа појединачних,
Налик једна другој као травка травци.
А опет свака у свом срцу има
Свога миша и кртицу.
Свака говори једним од мртвих језика.
Као језеро што говори својом ћутњом.
Истина је негде ту.
Прикрада се као сумраци
Између древних стабала.
Која се чине као људи.
Али они су одсутни.
Нечим забављени.
Добро је што је тако.
Могу да се окренем
И видим шуму како за мном корача,
Ногу пред ногу као месечар у сну.
Бива то пред зору
Док се прамење магле,
Коју зовемо измаглица,
Пуши и диже према сунцу.
Остају само прорези,
Искидане завесе,
Кроз које се може проћи
С ону страну,
По свој животопис.
Док стабла сањају
И трава сања.
Бива као на јави.
Без јадања!

ЛАРГО

Дозлабога сам тужна.
Усамљена као острво
Кога мимоилазе жуђени чамци.
Моје срце не допире ни до чијег.
Нико не шири према мени руке,
Осим ветар.

Живот ми је запао
Као тврдо месо међ зубе.
Не могу га прогутати.
Мисли су ми лептири ухваћени у мрежи.
Језик пише опоруку тела,
Гласом старијим од тела,
Разбаштињеном граматиком,
У којој нема несвршених глагола,
Осим једног: м р е т и.

Под овим кровом
Не чује се ни смех ни плач.
Живим у музеју.
Експонати сви на броју.
Недостаје живост посетилаца.
Лаки жамор. Чаролија очију.
Оно што мек чини свагда сутон.

Дани се развлаче као тесто.
Крајеви се кидају, ал остаје средиште,
Које треба попунити неким садржајем,
Смислом и значењем.
Речју: с у т р а, речју: б и в а м.
Али не бивам.

Олистала, више не листам.
Ћутим себе сада.

ЗИМСКИ РУКОПИС

Снежни врхови планина,
Бели кринови,
Једра винута у небо.
И небо усталасано као стадо.

Све у бело окречено.
Прекривено белим платном.
Снег и друге белине
Мислима обојене.

Нема црне шуме, црних људи.
Све жуди за свим.
Ствари којих се сећаш,
Ствари које заборављаш.
Негде и свуда. Ту.

У туђини и код куће.
Подложно болу
И стремећи срећи.
Ране носећи своје,
Препознајући ужитке,
Тело памти одсутног.

Душа се као и трава
Присећа отиска стопала,
Чари пашњака.
Себе саме, жеженог аориста.

О, сети ме се овде,
Где љубав се није писала,
Није кушала.

Да нико не буде невољен,
Нико љубави поштеђен.

О, БИТИ САМА

О, бити сама,
Без твога хода, твога гласа.

О, тишину чути попут раста
Тамног цвета у кутку собе.

О, бити усред ћутања ствари и ума.

О, бити сама
Без твога хода, твога гласа.

О, чути само куцање свога срца,
Тиховати као печурка усред влажне шуме.

О, пружити се преко кревета
Као сломљена грана.

О, приљубљена бити уз тишину
Као лист уз мокри асфалт.

О, бити сама
Без тог хода, тог гласа, твога тела,
Тишином покривена, обмотана.

О, чути ноћ како се згушњава.

О, лежати сама, будна,
Док месечев зрак пада на кревет
Као хладан мач.

О, чути тишину попут совиног крика.
О, бити без твога гласа, твога тела,
Као у гроб положена.

СЛОВО О ПЕСНИКИЊИ

Не знам „чему песници у оскудно време“, „чему поезија која не спасава народе и људе“, и „може ли се писати после Хирошиме и Аушвица“, као и да ли „постоји поезија пошто је убијен човек“. Ни једно од ових питања није упутила Она, песникиња. Она се није питала да ли поезија може да спасе или да промени свет. Она је певала. Прорицала као Питија. Оплакивала као Антигона. Заводила као Сирена. Бајала је и тужила. Молила и хулила. Веровала. Чезнула.

*Чезнула је за земљом које нема ...
Сагињала главу према срцу ... Није
имала времена за дуге реченице ...*

Звала се Сапфо, Тереза од Авила, Емили Дикинсон, Едит Содергран, Габријела Мистрал, Ана Ахматова, Марина Цветајева, Силвија Плат... Звала се Јефимија, Јелена Димитријевић, Јела Спиридоновић Савић, Аница Савић Ребац, Даница Марковић, Десанка Максимовић... и још небројено их је оних без имена, непознатих, непризнатих, и анонимних које су певале песме називане народним.

Готово по правилу „непознат аутор“ је била жена. Можда „Шекспирова сестра“, скривена у остави за јабуке. Она скрајнута и она заборављена. Или „исписана“ и искључена из књижевности, зато што је говорила гласом који се од ње не очекује, или зато што је говорила о ономе што се од ње не очекује. Ретко слављена, а хваљена само када се могло рећи да пише „мушки“. Ипак, та вечита „пасторка књижевности“ је измислила лирску песму и увела прво лице једнине у поезију. Она је лично искуство, искуство

јединке, ње саме, дигла изнад племена и колектива, што је за неке била јерес, а за њу потреба и побуна. Побуна против општег, заједничког, истог. Против важећег. Она је индивидуални живот учинила јединственим, непоновљивим и светим, много пре него што су потоња времена прокламовала индивидуално људско начело и право.

Ипак, њене су песме, од оних који постављају норме и стандарде, означаване неуобичајеним категоријама, те су називане: исповедним, приватним, сентименталним, „исувише“ личним, „женски осетљивим“ или „женски болећивим“, чак и неуротичним. У најбољем случају, песмама „меког штимунга“ и „нежним трептајима душе“. По истим тим мерилима, оне су биле „без дубине“ и њихова мана је била што се нису бавиле „универзалним проблемима“.

Теме и мотиви песникиње најчешће су сматрани баналним и тривијалним, неважним, недостојним „певања и мишљења“, јер она је певала о конкретном и о обичном; о тренутку, о сопственом расположењу, о природи, визуелном пејзажу или пејзажу душе, о љубави, усамљености, о стрепњи, неверству... У већини случајева, клонила се узвишеног и апстрактног. Писала је себе. Писала је из себе, не скривајући се и не заклањајући се иза великих тема или „вечних истина“, а када их се и дотицала – бојила их је личним бојама.

Све оно што се сматрало маном поезије из пера песникиње била је њена особеност. И врлина. Њена различитост. А различитост, осим што није била пожељна, није се ни признавала. Њено искуство, а тиме и доживљај света, било је друкчије, и она није могла да пева исто, иако је употребљавала исти језик. Она је говорила из своје, женске перспективе. То је било њено својство и њена јединственост. Женска поетика.

Она је умела да песми да исповедан тон, и да је тако учини уверљивом и убедљивом – сугестивном и

истинитом. То умеће да се песма учини истинитом и да се песнички израз учини присним, називан је искреношћу и скоро да је гарантовао поистовећивање лирског субјекта и субјекта аутора, што је по правилу приписивано песникињама. „Исповедно“ и „искрено“ нису били квалитети у критичарској номенклатури. Они нису сматрани умећем, већ некаквим природним даром, готово нагонским, инстинктивним. Али, и када је бивало тако, писало је биће, из свих својих слојева. Непоновљивим гласом.

И поезија Десанке Максимовић није могла избећи судбину својих претходница и сапутница. И њена је поезија од самих почетака читана у духу оваквих критичарских опсервација, па је и данас њиме обележена, иако се чини да је слављена. То је усуд песникиња.

(Реч на додели награде „Десанка Максимовић“, 16 маја 2003.)

Библиографски подаци

РАДМИЛА ЛАЗИЋ

Рођена 1949. године у Крушевцу. Завичајем сматра Ваљево и околину – одакле су јој родитељи. Живи и ради у Београду.

Објавила збирке песама: *То је то* (Просвета, 1974.), *Право стање ствари* (Нолит, 1978.), *Подела улога* (СКЗ, 1981.), *Ноћни разговори* (БГЗ, 1986.), *Историја меланхолије* (БГЗ, 1993.), *Приче и друге песме* (КОВ, 1998.) и *Из анамнезе* (Рад, 2000.), *Најлепше песме* (Просвета, 2003.), *Дороти Паркер блуз* (Просвета, 2003.).

За збирку песама *Подела улога* добила награду УКС „Милан Ракић“, за збирку *Из анамнезе* награду „Ђура Јакшић“ и награду „Десанка Максимовић“ за целокупно стваралаштво.

Објавила књигу антиратне преписке „*Вјетар иде на југ и обрће се на сјевер*“, заједно са Биљаном Јовановић, Радом Ивековић и Марушом Кресе, у едицији Suhrkamp (1993.), а потом и у едицији Апатриди, Раио B92 (1994.).

Ауторка је Антологије савремене женске поезије *Мачке не иду у рај* (Самиздат, FREE B92, 2000.).

Покренула и уређивала часопис за женску књижевност „Профемина“.

У Македонији (2001.) објавила изабране песме под насловом „*Метафизика на самракот*“ у преводу Бранка Цветковског.

У Америци (2003.) објавила књигу песама “*A Wake for the Living*” у преводу Чарлса Симића.

САДРЖАЈ

То је то

Кућа.....	7
Повратак	8
Тишина	9
Одлазак	10

Право стање ствари

Велико спремање	13
Посета	14
Чекање	15
Право стање ствари	17
Офелијин монолог	18

Подела улога

Личне заповести.....	21
Рембо у тенис-патикама	22
Концерт С. Плат.....	23
Баштован Витмен.....	24
Езри Паунду	25
Понављање сцене.....	26
Очекујући ружне вести	27
20 стихова о радовању.....	28
Волети.....	29
Призор с лавом.....	30
Када треба подрезати и очистити нокте	31
Писмо деградираном сенатору	32
Буђење Јованке Орлеанке	34
Где сам.....	35
Како сам.....	36

Ноћни разговори

Аутопортрет	39
Жал за непознатим.....	40
Божји створ	41

Праће руку.....	42
Огледни материјал.....	43
Жабац.....	44
Псалам	45
Лирика	46
Нова муза.....	47
Четвороношке	49
Ловачка прича	50

Историја меланхолије

Елегија I.....	53
По-кров	54
Црни се ноћ	55
Кућни радови	56
Море.....	57
Елегија II.....	58
Љубљени моји.....	59
Женско писмо	60
Молитва за ближњег.....	62
Земно штиво	64
Историја меланхолије.....	66
Елегија III	67
Писмо пријатељу	68

Приче и друге песме

Таутологија.....	71
Језик	75
У „Сан Пјетру“ Јосифа Бродског	77
Фотографија	79
Наук	82
Добар почетак реченице.....	84
Паралелна песма	86
Брак	88
Мајка.....	91
Друга, балада.....	95
Прељубничка балада	97
Урушавање	99
„Зима једног лава“	100
Мали комад на Вилијамсову тему.....	102
Тамо, овде.....	104
Овековечење.....	106

Коначне слике	108
Она друга.....	110
Варијације на Ваљеха и Џастиса.....	112
„Стихови тестаментa“	114
„Антропоморфни ормар“	116

Из анамнезе

Метафизика сумрака	121
(...Истина и лаж...)	123
Моја песма.....	124
Летње ноћи: самоћа	125
Летња песма	126
Из анамнезе	127
Слике из живота.....	128
Дани	129
Јутарња песма	130
Повратак	131
Задовољства	132
Предвечерња песма	133
Смакнуће	134
Дирни ме.....	135
Анатомија крика	136

Дороти Паркер блуз

Evergreen.....	143
Дороти Паркер блуз.....	145
Јутарњи блуз	148
Смејаћу се свуда, плакаћу где стигнем.....	150
Sorry, Господе	152
Оброк	155
Ma sœur	156
Стабла	157
Бићу опак бабац	159
Кост у грлу	161
О, мој Телемаше.....	163
Лирске последице	165
Доброта.....	166
Ја сам старомодна цура	168
Oh yeah.....	171
Недеља.....	173
Такве песме пишем.....	174

Нове песме

„Крива сам“	179
Да сам	181
Све виђено	183
Минско поље	185
Из мог „царевања“	187
Ларго	188
Зимски рукопис	189
О, бити сама	190

Слово о песникињи	191
Библиографски подаци	195

РАДМИЛА ЛАЗИЋ

Срце међ зубима

ИЗДАВАЧИ

ЗАДУЖБИНА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

Београд, Скерлићева 1

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

Београд, Скерлићева 1

ЗА ИЗДАВАЧЕ

Слободан Ж. Марковић

Сретен Угричић

УРЕДНИЦИ

Милош Јевтић

Љиљана Ђурђић

ЛИКОВНА ОПРЕМА

Добрило Николић

СЛОГ И ПРЕЛОМ

Нада Поповић

ISBN 86-82377-15-2

Тираж

1000

ШТАМПА

ДШИП „Бакар“

Бор

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41 – 14

ЛАЗИЋ, Радмила

Срце међ зубима : изабране и нове песме /
Радмила Лазич. – Београд : Задужбина Десанке
Максимовић : Народна библиотека Србије :
Српска књижевна задруга, 2003 (Бор : Бакар). –
199 стр. ; 22 см. – (Награда Десанка Максимовић
; 10)

Тираж 1.000. – Библиографски подаци: стр. 195.

ISBN 86-82377-15-2

COBISS.SR-ID 111646988

ISBN 86-82377-15-2

9 788682 377153

СРП – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41 – 14

РАЈАН, Радмила

Српс мек збојна : изабране и нове песме \

Радмила Рајан. – Београд : Задужбина Десанке

Максимовић : Народна библиотека Србије ;

Српска књижевна задруга, 2003 (Бор : Вакар). –
199 стр. ; 22 см. – (Народна библиотека Десанке Максимовић

; 10)

Цена : 1.000 – Библиографски подаци : стр. 192.

ISBN 86-82377-12-3

COBISS.SR-ID 111646988

ISBN 86-82377-12-3

